

Buku ya Vaaki ya Dorobankulu ra Tshwane ya swinawana na milawu

Buku leyi yi languta eka swinawana swa
Dorobankulu ra Tshwane na milawu yin'wana
leyi lawuriwaka na ku endliwa hi rona.
Xikongomelo hi buku i ku —

- *nyika nkomiso wo olova wa swinawana leswi swa masipala na mahungu lawa ya yelanaka; na ku*
- *nyika ku twisisa swinawana leswi swa masipala na milawu yin'wana leyi faneleke.*

Nawu: Nawu lowu kunguhatiweke na ku tivisiwa ximfumo hi mfumo wa le xikarhi.

Xinawana: Nawu lowu pasisiweke hi holobye wa mfumo loyi a pfumeleriweke hi mayelana na Nawu wo karhi.

Xinawana xa masipala: Nawu lowu tivisiweke hi vulawuri bya mfumo wa miganga.

Swinawana swa masipala/milawu	Pheji	Ndzawulo	Vuxokoxoko byo tihlanganisa
Swinawana swa masipala Tinhundzhu ta Tiko	3	Mafambiselo ya swa Vurimi na Mbango	Vuhungaselo: 012 341 1415 Tiphaka na ku tsema byanyi: 012 358 8815 Ku hiriwa ka tiphaka : 012 358 0495
Swinawana swa masipala swa Nhalyiso wa Vana	5	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Swinawana swa masipala swa Makaya ya Vadyuhari	6	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Xinawana xa Rihanyu xa Mafambiselo ya Swikolo swo	7	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Swianawana swa masipala swa Mahlayiselo ya Swiharhi, Swinyenyana na Tihuku	8	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Swinawana swa rihanyu: • Swilaveko swa ntivorihanyu hi ku angarhela eka Tindzhawu ta Swakudya na Vuleketli bya Swakudya	9	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Swinawana swa Gauteng swo Lawula Huwa	10	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Nawu wa Malawulelo ya Swimakiwa swa Fole na Malawulelo ya ku Dzaha Swimakiwa swa Fole eka Tindzhawu ta Mani na mani	10	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Nawu wa Swakudya, Switolwa na Xidlaya-	11	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Nawu wa Rihanyu (Nawu wa 63 wa 1977 na Nawu wa 61 wa 2003)	11	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Swinawana swa rihanyu: • Tindzhawu to Sengela kona na Vutleketli bya Masi	12	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Nawu wa Bindzu	13	Nhluvukiso wa Ikonomi	Tilayisense: 012 358 1416; 012 358 0699; 012 358 4490; 012 358 4012 Ku vika nandzu: 012 358 7095 or 012 358 0070
Xinawana xa masipala xa Bindzu ra le Xitaratani	15	Nhluvukiso wa Ikonomi	Tiphemiti: 012 358 1416; 012 358 4383; 012 358 4019; 012 358 0699 Ku vika nandzu: 012 358 7095 or 012 358 0070
Xinawana xa masipala xa Swilaho na Tindzhawu to hisela vafi	16	Mafambiselo ya swa Vurimi na Mbango	012 358 8815 or 012 358 8936
Xinawana xa Makete wa Tshwane	17	Nhluvukiso wa Ikonomi	012 358 2398
Xinawana xa masipala xa Vunavetisi bya le Handle	19	Vupulani bya Doroba, Nhluvukiso na Vukorhokeri bya Swifundzha	012 358 7694 or 012 358 7651
Xinawana xa masipala xa Xitichi xa swihahampfhuka xa Wonderboom	21	Mintirho ya Tiko na nhuvukiso wa Switirhisiwa	012 567 1188/9
Xinawana xa masipala xa Nhlengano wa Vatimela-ndzilo	22	Vuhlayiseki bya Vaaki	Exikarhi: 012 358 6255 En'walungu: 012 358 9964 Evupela-dyambu: 012 358 3510
Xinawana masipala xa Mitara yo Paka	24	Vuhlayiseki bya Vaaki	012 358 5307 or 012 358 7167
Xinawana masipala xa Mphakelo wa Mati	25	Mintirho ya Tiko na nhuvukiso wa Switirhisiwa	012 358 9999 Tiphayiphi leti bulukeke, timitara leti nga onhaka, mpfumaleko wa mphakelo wa mati: 012
Xinawana xa masipala xa Mbhasiso	27	Mintirho ya Tiko na nhuvukiso wa Switirhisiwa	012 358 9999 Nkululo lowu nga pfaleka kumbe wu nga tirhiki kahle: 012 358 2111
Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Gezi	28	Mintirho ya Tiko na nhuvukiso wa Switirhisiwa	012 358 9999 Nomboro ya mahala 080 1111 556
Xinawana xa masipala xa Thyaka ro Tiya	30	Mafambiselo ya swa Vurimi na Mbango	Swichela thyaka leswi nga rhwaliwangiki: 012 358 9461 Swivutiso hi mayelana na swichela thyaka swa le makaya: 012 358 0554 / 0526 Swivutiso hi mayelana na swichela thyaka swo tala: 012 358 0528/29 Ku basisa switarata: 012 358 0549/ 0559
Xinawana xa Gauteng xa Mafambiselo ya Thyaka ra Nxungeto wa	32	Rihanyu na Nhluvukiso wa Vanhu	012 358 4656
Xinawana xa masipala xa Vuhlayisi bya Tinyoxi	33	Mafambiselo ya swa Vurimi na Mbango	012 379 3123 or 012 377 0568
Xinawana xa Malawulelo ya Swikweleti	34	Vukorhokeri bya swa Timali	012 358 9999
Xinawana xa Tihakelo ta Masipala	35	Vukorhokeri bya swa Timali	012 358 9999
Xikimi xa Vupulani bya Doroba	36	Vupulani bya Doroba, Nhluvukiso na Vukorhokeri bya Swifundzha	Imeyili ya swivilelo swo angarhela: landusecomplaints@tshwane.gov.za Swifundzha swa le Xikarhi na le Vuxeni: 012 358 8761 Swifundzha swa N'walungu -Vuxa na le Vupela-dyambu: 012 358 4568 Xifundzha xa le Dzongeni: 012 358 3899 Vunavetisi bya le handle byo ka byi nga ri enawini: 012 358 4582 / 8688 Swivutiso swo angarhela: 012 358 7642 Ku tlula milawu kumbe swivilelo: 012 358 8761 En'walungwini: 012 358 9110 Exikarhi: 012 358 4833 Edzongeni: 012 358 3883
Xinawana xa masipala xa ku Tirhisa Swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle	38	Vuhlayiseki bya Vaaki	Minongonoko yo sivele vugenga: 012 358 3754/3016 Ku sivele vugevenga hi ku khavisa mbango: 012 358 3714/6408 Tindzhawu ta titlilabu ta visikuleti,ta byalwa na swakudya leti nga swiphiko: 012 358 0070
Mahungu yo angarhela	40		

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Tindzhawu ta Mani na mani

Tindzhawu ta mani na mani ti hlaluseriwa tanihi –

Misava yihi na yihi, ndzhawu ya khempe, tiva, ndzhawu ya mani na mani ya vuwiselo, ndzhawu ya vuhungaselo-kumbe phaka kumbe nhlaysiso wa ntumbuluko lowu nga na vun'winyi, wu rhentisiwaka kumbe wu lawuriwaka hi Masipala naswona laha vaaki hi ku angarhela va nga na mfikelelo, hambi hi ku hakela hakelo kumbe e-e.

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku lawula timhaka tin'wana leti yelanaka na ku tirhisiwa ka switirhisiwa swa mani na mani swa Dorobankulu ra Tshwane

Xinawana xa Masipala xa Tindzhawu ta Mani na mani xi lawula switirhisiwa swa masipala ku tiy- isisa leswaku swi tirhisiwa hi ndlela yo hlalaysika na ku lulama na ku pfuna eka rihanyu ra vanhu na mbango.

Nkomiso wa xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xa Tindzhawu ta Mani na mani xi na swihlawulekiso swo hlawuleka swa rihanyu, vuhlayiseki na mahlayiselo ya tindzhawu ta mani na mani ta doroba. Xinawana xa masipala xi kombisa leswi landzelaka:

- Nomboro ya makizimamu ya vaendzi
- Ku amukeriwa na ku tshama eka ndzhawu ya mani na mani
- Swiletelo swa makhomelo ya swiharhi eka tindzhawu ta mani na mani
- Swiletelo eka makhomelo ya swimilana eka tindzhawu ta mani na mani
- Tihakelo to nghena
- Matirhiselo ya switirhisiwa swo huhwisa na switirhisiwa swa le puweni
- Matikhomelo na mahanyelo lawa ya yirisiweke
- Timhaka ta rihanyu
- Byalwa, swakudya na mindzilo
- Ku yima yima a swi pfumeleriwi
- Ku hava tinhlangeletano kumbe nongonoko wa vanhu kumbe mimovha handle ko rhanga hi ku kuma mpfumelelo wa Masipala
- Swiletelo swa matirhiselo ya mimovha eka tindzhawu ta mani na mani
- Mahanyelo yo ka ya nga ri kahle kumbe yo pfumala nhlonipho a ya laveki
- Matimba ya vatrhi va masipala ku lawula eka tindzhawu ta mani na mani
- Ku nyika mavito na tikherefu ta vaofisiri lava pfumeleriweke va Masipala
- Ku hava swikwekwetsu leswi nga tirhisiwaka handle ka mpfumelelo
- Swiletelo hi marhiyelo ya tihlampfi eka tindzhawu ta mani na mani
- Swiletelo swa makhempelo eka tindzhawu ta mani na mani
- Swiletelo swa matirhiselo ya mabaku eka tindzhawu ta mani na mani
- Nhundzu leyi lahlekeke

Xinawana xitlhela xi va na swihlawulekiso lesw landzelaka:

- Ku hava swilo swa marhumbi, swa ntivo-maribye kumbe swa matimu endzeni kumbe eka eka tindzhawu ta mani na mani leswi nga kavanyetiwa kumbe ku susiwa.
- Ku hava munhu kumbe vandal leri nga kunguhataka kumbe ri nga endlaka gingiriko wihi na wihi, nhluvukiso kumbe ku antswisa eka tindzhawu ta mani na mani handle ka mpfumelelo.
- Ku hava munhu loyi a nga susaka misava yihi na yihi, maribye kumbe seke kumbe swimilana ku suka eka tindzhawu ta mani na mani handle ka mpfumelelo.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Switirhisiwa swa Mani na mani

Xana u nga landzelela njhani Xinawana xa masipala

Himinkarhi hinkwayo landzelela switiviso leswi namarhetiweke eka switirhisiwa swa mani na mani naswona u nga onhi switirhisiwa swo huhwa, swimilana kumbe swilo swin'wana. Hloni-pha swiharhi eka switirhisiwa swa mani na mani na ku vika ku hlotiwa loku u nga ku vonaka.

Tsundzuka leswaku switirhisiwa swa mani na mani i swa vaaki va hina hinkwavo, lavantshwa na lavakulu!

Swivutiso kumbe ku buka

- Eka tindzhawu ta vuhungaselo (to fana na Fountains, Derdepoort na Ga-Mothakga), tindzhawu to bukuxa na vuhlayisela bya ntumbuluko na tindzhawu ta ntumbuluko (to tanihi Rietvlei na Austin Roberts Bird Sanctuary), fonela 012 341 1415 (swivutiso swo angarhela).
- Tiphaka na ku tsema byanyi eka tiphaka na mitsalo ya le magondzweni, fonela 012 358 8815. ku rhenta tiphaka, fonela 012 358 0495.

Mindziho

- Munhu wihi na wihi loyi a nga yingiseleki ku nyikiwa ka swinawana leswi swa masipala a nga ha langutana na fayini ya ku fika ka R10 000,00 kumbe ku ya ejele ku fikela kwalomu ka tin'wheti ta 12.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

ku endla leswi nga lavekiki eka Xinawana xa masipala xa Tindzhawu ta Mani na mani swi ta onha tindzhawu ta ntumbuluko ta doroba, leswi nga ta tlhela swi onha rihanyu na vutomi bya vanhu va Tshwane.

Xinawana xa Rihanyu ra Nhlayiso wa Vana xa Dorobankulu ra Tshwane

Xinawana xa Rihanyu ra Nhlayiso wa Vana xi lawula swilaveko swa le xikarhi swa nhlayiso wa vana eka ndzhawu ya vulawuri bya masipala wa Dorobankulu ra Tshwane. Ku endliwe swilaveko swa nhlayiso wa vana eka tindzhawu leti hlulukeke na le ti nga hlulukangiki naswona hi minkhetekanyo yo hambana ya vana.

Nhlamuselo ya nhlayiso wa vana

Muako kumbe ndzhawu yihi na yihi leyi hlayisiwaka kumbe yi tirhisiwaka, hambi yi tirhisiwa ku kuma ntswalo kumbe swin'wana, xinkarhana nyana kumbe nkarhi wun'wana ku hlayisa vana lava nga ehansi ka malembe ya 18 hi vukhale ehandle ka vatswari va vona. Leswi a swi katsi swikolo swihi na swihi laha vana va tshamaka kona, tihositele ta swikolo kumbe ndzhawu leyi hlayisiwaka kumbe yi tirhisiwaka ngopfu ku letela vana naswona yi lawuriwaka kumbe yi tsarisiweke kumbe yi pfumeleriweke hi mfumo.

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku tiyisisa leswaku nhlalayiso wa vana eTshwane wu landzelela swilaveko swa rihanyu leswi nyikiweke leswaku vana va ta va na mbango lowu hlayisekeke na ku va wa rihanyu rinene laha va nga ta dyondza na ku kula kona.

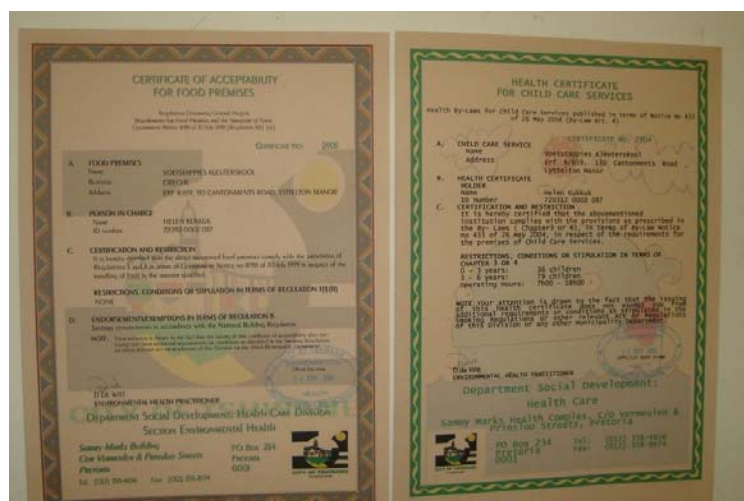
Xinawana xa Rihanyu ra Nhlayiso wa Vana xi veka mimpimo leyi fanaka eka tindzhawu ta nhlayiso wa vana edorobeni.

Ku landzelela Xinawana xa masipala

U fanele u va na xitifikhethi xa rihanyu ku va u fambisa ndzhawu ya nhlayiso wa vana. Ku endla xikombelo xa xitifikhethi xa rihanyu, tihlanganise na Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Loko ndzhawu ya nhlayiso wa vana yi ri na khixi laha swakudya swi lulamisiwaka kona na ku phameriwa vana, u fanele u va na xitifikhethi xa R918 (xitifikhethi xa ku amukeriwa ka swakudya eka ndzhawu). Ku endla xikombelo xa xitifikhethi lexi, tihlanganise na Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Both certificates must be displayed on the premises.

Mindziho

Ku endla leswi nga lavekiki eka Xinawana lexi swi ta endla leswaku u kuma xitiviliso ku va u landzelela kumbe fayini ya ku fika kwalomu ka R20 000,00. Xitifikhethi xa rihanyu xi nga ha tlheriseriwa endzhaku.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vanhu va endla leswi nga lavekiki eka Xinawana xa Rihanyu ra Nhlayiso wa Vana, vutomi bya vana byi nga ha va eka nxungeto.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Makaya ya Vadyuhari

Xinawana xa masipala xi veka swilaveko swa mpimo wo fana swa makaya ya vadyuhari eka ndzhawu ya vulawuri bya Dorobankulu ra Tshwane. Swilaveko i swa mayena na minkhetekanyo yo hambana ya vadyuhari lava hlayisiwaka eka makaya lawa. Vativi va swa Mbango wa swa Rihanyu va langutisa loko ku ri ku tindzhawu ta landzelela kumbe a ti landzeleri, hi ku ya hi leswi ti faneleke ku swi endla.

Vanhu lavakulu va khetekanyiwe hi tindlela leti landzelaka:

- Nkhetekanyo wa A: Vaaki lava nga ehenhla ka 55 wa malembe, hi ku angarhela va va va hanye kahle na ku kota ku tihlayisa vona vinyi
- Nkhetekanyo wa B: Vaaki lava nga ehenhla ka 55 wa malembe, hi ku angarhela va va va hanye kahle kambe va nga koti ku tihlayisa hi voxo
- Nkhetekanyo wa C: Vaaki lava nga ehenhla ka 55 wa malembe, lava tshamaka va karhi va nyikiwa mimirhi naswona hakanyingi va hanyu eka senthara ya vanhu lava tsaneke emirhini ekaya ra vadyuhari

Nhlamuselo ya kaya ra vadyuhari

Nhlayiso wihi na wihi kumbe vukorhokeri lebyi katsaka nhlayiso wa vanhu lavakulu, ku katsa na miako na ndzhawu leyi tirhisiwaka ku fambisa nhlayiso kumbe vukorhokeri, laha nhlayiso kumbe vukorhokeri naswona laha muako kumbe ndzhawu yi faneleke yi tsarisiwa hi ndzawulo leyi faneleke

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku tiyisisa leswaku makaya ya vadyuhari ya le Tshwane ya landzelela swilaveko swa rihanyu leswi vekiweke leswaku vanhu lavakulu va ta hanyu eka swiyimo leswi hlayisekeke na ku va swa rihanyu lerinene.

Xinawa xa masipala xa Makaya ya Vadyuhari xi veka mimpimo yo fana eka vukorhokeri bya nhlayiso wa vanhu lava-kulu edorobeni.

Ku landzelela Xinawana xa masipala

U fanele u va na xitifikhethi xa rihanyu ku va u fambisa kaya ra vadyuhari. Ku endla xikombelo xa xitifikhethi xa rihanyu, tihlanganise na Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Loko kaya ra vadyuhari ri ri na khixi laha swakudya swi lulamisiwaka kona na ku phameriwa vanhu lavakulu, u fanele u va na xitifikhethi xa R918 (xitifikhethi xo pfumelela swakudya eka ndzhawu). Ku endla xikombelo xa xitifikhethi lexi, tihlanganise na Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Switifikhethi ha swi mbihi swi fanele swi vekiwa laha ku vonakaka eka ndzhawu.

Mindziho

Ku endla leswi nga lavekiki eka Xinawana lexi xa masipala swi ta vanga leswaku u kuma xitiviso xa leswaku u landzelela kumbe fayini yo fika kwalomu ka R20 000,00. Xitifikhethi xa rihanyu xi nga ha tlheriseriwa endzhaku.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vanhu va endla swo hambana na Xinawana xa masipala, rihanyu ra vanhu lavakulu ri nga ha va eka nxungeto.

Xinawana xa Rihanyu xa Mafambiselo ya Swikolo swo Yimbisa swa Doobankulu ra Tshwane

Hi ku landza minsinya ya rihanyu, Xinawana xa masipala xi veka mpimo wa swilaveko swa swikolo swo yimbisa eka ndzhawu ya vulawuri bya masipala wa Dorobankulu ra Tshwane. Vaofisiri lava tiyimiseleke va Ndzawulo ya Nhuvukiso wa Vanhu va kambela swikolo swo yimbisa na ku langutisisa swivilelo mayelana na swikolo leswi. Vativi va Mbango wa swa Rihanyu va langha loko ku ri ku ndzhawu ya landzelela kumbe a yi landzeleri, hi ku ya hi leswi yi faneleke ku swi endla.

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku tiyisisa leswaku swikolo swo yimbisa swa Tshwane swilandzelela swilaveko leswi vekiweke swa rihanyu leswaku mintolovelovelo ya ndzhavuko yi endliwa hi mukhuva wo hlayiseka na rihanyu ra kahle. Xinawana xa masipala xi kombisa leswi landzelaka:

- Xikombelo xo tsarisa na ku pfula xikolo xo yimbisa
- Mpumelelo wo yimbisa eka xikolo xo yimbisa
- Ku pfumeleriwa ku nghena eka swikolo swo yimbisa (Xikombiso, munhu loyi a nga na malembe ya 15 kumbe ku tlula a nga ha pfumeleriwa ku nghena, kambe loko munhu a ri ehansi ka malembe ya 21, mutswari kumbe muhlayisi u fanele a nyika mpumelelo eka fomo ya mpumelelo leyi langhiweke.)
- Ku pfariwa ka swikolo swo yimbisa
- Ku tumbuluxiwa ka komiti yo tsundzuxa ya xikolo xo yimbisa
- Nkarhi wa swikolo swo yimbisa (Xikolo xo yimbisa xi nge fambisiwi ku hundza masiku ya 90 naswona xi nga ha fambisiwa ntsena hi nkarhi wa ximfumo wa ku pfala ka swikolo.)
- Ku guma swigwamatshuka (Xikombiso, swigwamatshuka a swi fanelanga swi twisiwa ku vava emirhini.)
- Cultural ethics and inspection of initiation schools (Officials who inspect initiation schools should be familiar with the proceedings of these schools.)

Xinawana xa masipala xi endla mimpimo yo fana ya swikolo swo yimbisa eTshwane.

Ku landzelela Xinawana xa masipala

U fanele u va na xitifikheti xa rihanyu ku fambisa xikolo xo yimbisa. Ku endla xikombelo xa xitifikheti lexi, tihlanganise na Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku endlla swo hambana na Xinawana lexi xa masipala swi ta endla leswaku u kumba xitiviso xo landzelela kumbe fayini yo fika kwalomu ka R20 000,00. xitifikheti xa rihanyu xi nga ha tlheriseriwa endzhaku.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vanhu va endla swo hambana na Xinawana xa masipala, rihanyu ra swigwamatshuka ri nga ha va eka nxungeto.

Xinawana xa Rihanyu xa Dorobankulu ra Tshwane xa Nhlayiso wa Swiharhi, Swinyenyana na Tihuku

Xinawana xa masipala xi lawula nhlayiso wa swiharhi hi vaaki va Dorobankulu ra Tshwane, hambi hi swikongomelo swo va swa le kaya kumbe swa bindzu, leswaku ku ta papalatiwa makhombo ya rihanyu. Minsinya ya rihanyu ra mani na mani yi tirhisiwa hi Vativi va swa mbango wa Rihanyu ku vona loko ku ri ku xiyimo xi nga vanga khombo eka rihanyu. Swilaveko swi vekiwe eka swiyindlwana, ku susiwa ka manyoro na mafambiselo ya ntungu. Leswi landzelaka swi kombisiwile eka Xinawana xa masipala:

- Swihlawulekiso swo angarhela (Xikombiso, ku hava munhu loyi a nga xanisaka kumbe ku dlayisa xiharhi hi ndlala.)
- Tindlu ta timbyana na tindzhawu to hlayisela swifuwo
- Tindzhawu to hlayisela swiharhi, swinyenyana na tihuku
- Nhlayiso wa tihomu, tihanci, timeyila na tidonki
- Nhlayiso wa tinguluve
- Nhlayiso wa timbuti na tinyimpfu
- Nhlayiso wa tihuku, swinyenyana na mimpfundla
- Vaxavisi va swifuwo na mabindzu ya n'wana lawa ya katsaka nhlayiso wa swiharhi na tihuku
- Tindlu ta timbyana na ta swimanga
- Mavhengele ya swifuwana na tisaluni ta swifuwana
- Ku xavisiwa ka tihuku na mimpfundla
- Nhlayiso wa swiharhi hi ndlela leyi nga ta swi sivela ku vanga ku nyenyetsa
- Timbyana to chavisa na tinkati leti lavaka ku tshama na timbyana ta xinuna
- Timbyana leti vangaka ku nyenyetsa
- Timbyana ti fanele ku va ti bohiwe hi mabandi loko ti ri eka tindzhawu ta mani na mani
- Timbyana a ti fanelangi ku nyanyuriwa
- Ku nyikiwa ka swivala leswikulu swa swiharhi leswi lahleke, maendlelo ya swivala na ku pfalela swiharhi hi nawu
- Ku xavisa kumbe ku herisa swiharhi leswi nga londziwiki
- Masamanisi ya leswaku n'winyi a yisa xiharhi ku ya kamberiwa hi khoto
- Matimba ya vaofisirisi hi mayelana na ku sirhelela tihanyi eka swiharhi
- Ku yirisiwa ka ku lwisa swiharhi

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

That people keeping animals ensure that the health of humans and animals is preserved and that animals are properly looked after

Ku landzelela Xinawana xa masipala

Ku kuma malandzelelo ya Xinawana xa masipala kumbe ku vika xivilelo hi mayelana na swiharhi, tihlanganise na Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana lexi xa masipala swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xa ku landzelela kumbe fayini yo fika kwalomu ka R20 000,00.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vanhu va nga landzeleri Xinawana xa masipala xa Nhlayiso wa Swiharhi, Swinyenyana na Tihuku, swi nga ha khumbha mbango hi ndlela yo ka yi nga ri kahle eka doroba ra hina na rihanyu ra vaaki va hina.

Xinawana xa 918 xa Swilaveko swo Angarhela swa Rihanyu lerinene ra Tindzhawu ta Swakudya na Ntleketlo wa Swakudya

Xinawana xi kandziyisiwile hi ku landza xiyenge xa 35 hlaya na xiyenge xa 40 xa Nawu wa Rihanyu, 1977 (Nawu wa 63 wa 1977). Xi veka swilaveko swa rihanyu lerinene swa tindzhawu ta swakudya na ntleketlo wa swakudya hi ku angarhela. Xi lawula swilo hinkwawo swa ndzhawu ya swakudya laha swakudya swi nga kona na ku lulamisiwa (ku katsa na ku kufumeta swakudya leswi lulamisiweke, kambe a xi katsi swakudya leswi phutseriweke khale).

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

- Ku tiyisisa leswaku ndzhawu yo lulamisela na ku tleketla swakudya yi fikelela mimpimo ya rihanyu na ntivi-rihanyu lerinene.

Xinawana xa 918 xi tirha laha swakudya swi lulamisiwaka kona na le ka ntleketlo wa swakudya leswaku ku sirheleriwa rihanyu ra vaaki va doroba ra hina.

Ku landzelela Xinawana

Ku hava munhu loyi a pfumeleriwa ku fambisa tindzhawu ta swakudya (to fana na *restaurant* kumbe laha u xavaka u famba) handle ka ku kuma xitifikheti xa R918. ku endla xikombelo xa xitifikheti xa rihanyu xa R918, fonela Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela kumbe fayini.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleri

Loko tindzhawu ti nga landzeleri Xinawana xa 918, rihanyu ra vaaki va doroba ri nga ha va ri tekeriwe ehansi swinene.

Xiyenge xa 48 xa Nawu wa Rihanyu na swinawana leswi yelanaka na timoxara

Swinawana swa va timoxara swi kandziyisiwile hi ku ya hi swiyenge swa 33 na 39 swa Nawu wa Rihanyu, 1977 (Nawu wa 63 wa 1977), hi laha wu cinciweke hakona. Va veka swilaveko swa swivubeko na rihanyu lerinene eka tindzhawu ta va timoxara. Xiyenge xa 48 xa Nawu xi veka swilaveko swo susa ntsumbu ku ya eku lahliweni na ku tirhana na masalela ya vanhu lava va tiyisisiweke ku va va love hikokwalaho ka mavabyi yo tlulela na swilo leswi yelanaka na sweswo.

Xikongomelo xa Swinawana

Ku tiyisisa leswaku va timoxara va fikelela mimpimo ya rihanyu na rihanyu lerinene

Ku landzelela Swinawana

Ku hava munhu loyi a nga lulamisaka ntsumbu wihi na wihi eka ndzhawu ya moxara loko Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala byi nga nyikanga xitifikheti xa vuswikoti. Ku endla xikombelo xa xitifikheti, fonela 012 358 4656. Loko u ehleketelela leswaku mirhi wa munhu lowu tiyisisiweke ku va wu love hikokwalaho ka vuvabyi byo tlulela a wu khomiwanga hi ndlela leyi vuriweke eka xiyenge xa 48 xa Nawu, fonela 012 358 4656 ku vika ku tlula nawu.

Mindziho

Ku endla leswi hambaneke na swinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelala. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, magoza ya nawu ya ta tekiwa ehenhla ka wena, naswona u nga ha fayiniwa.

Swinawana swo Lawula Huwa eGauteng

Swinawana leswi swi kandziyisiwile ehansi ka xiyenge xa 25 xa Nawu wa Nhlayiso wa Mbango, 1989 (Nawu wa 73 wa 1989). Swi yelana na timhaka hinkwato ta huwa na ku kombisa matimba ya mimfumo ya tindzhawu na tikomiti to rindza miganga.

Ku landzelela Xinawana

Ku hava munhu loyi a nga endlaka, a nga humesaka kumbe a ng endlaka huwa yo kavanyeta kumbe huwa yo nyenyetsa, kumbe ku pfumelela leswaku yi endlwa, yi humesiwa kumbe yiendlwa hi munhu, xiharhi, muchini, nchumu kumbe switirhisiwa kumbe nhlanguwano wihi na wihi wa swilo leswi. Loko u fanele u vika huwa kumbe u lava ku tiva leswaku u nga landzelela njhani, u komberiwa ku fonela, 012 358 4656 (Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala).

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, magoza ya nawu ya ta tekiwa ehenhla ka wena, naswona u nga ha fayiniwa.

Nawu wo Lawula Swimakiwa swa Fole na Xitiviso xa Xinawana xa 975 eku Dzaheni ka Swimakiwa swa Fole eka Tindzhawu ta Mani na mani

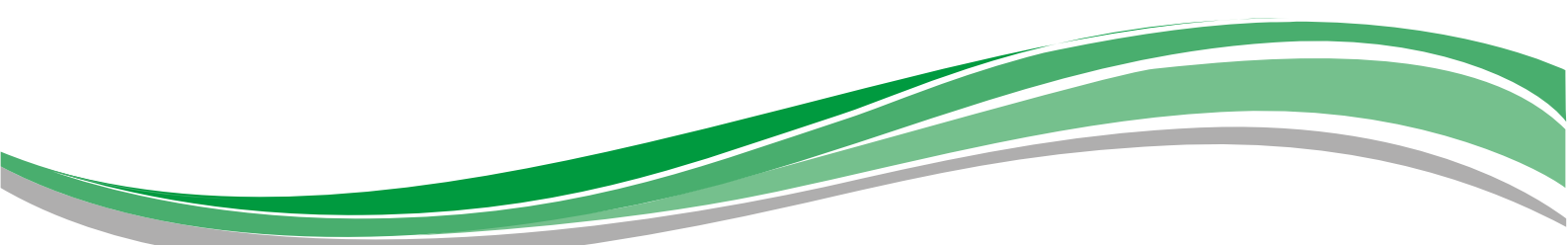
Xikongomelo xa Nawu i ku yirisa kumbe ku sivela ku dzaha eka tindzhawu ta mani na mani, ku lawula maxavelo na manavetiselo ya swiamakiwa swa fole eka tindzela tin'wana, ku tsala leswi faneleke ku vonaka eka maphakiti ma tisigarete na ku nyika timhaka leti yelanaka. Xitiviso xi kandziyisiwile hi ku ya hi xiyenge xa 2 xa Nawu wo Lawula Swimakiwa swa Fole, 1939 (Nawu wa 83 wa 1993).

Ku landzelela Xinawana

Ku dzahiwa ka fole swi pfumeleriwe eka tindzhawu tin'wana ta mani na mani, loko ku ri ku swilaveko swa Xinawana swi fikeleriwe. Loko u navela ku vika ku nga landzeleri kumbe ku lava ku tiva leswaku u nga landzelela njhani, fonela 012 358 4656 (Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala).

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, magoza ya nawu ya ta tekiwa ehenhla ka wena, naswona u nga ha fayiniwa.

Nawu wa Swakudya, Switolwa na Swidlaya-switsongwatsongwanani, 1972 (Nawu wa 54 wa 1972)

Nawu wu endleriwe ku lawula maxaviselo, maendlelo na ku tleketla swakudya, switolwa na swidlaya-switsongwatsongwana, na ku langutisa eka timhaka ta swiwelo to fana na ku tekiwa kumbe ku lahlekeriwa hi swakudya leswi kumekeke ku va swi nga landzeleri swinawana leswi kandziyisiweke hi ku ya hi Nawu.

Ku landzelela Xinawana

Swakudya leswi nga lulamelangiki ku dyiwa hi vanhu naswona swi fanele ku cukumetiwa hi ku ya hi Nawu swi nga ha cukumetiwa eka tindzhawu ta masipala to cukumeta kona thyaka. Leswi swi nga ha endliwa ntsena loko u ri na xitifikhethi xo huma eka Xiyenge xa Rihanyu lexi tiyisisaka swakudya ku va swi nga lulamelanga ku dyiwa hi vanhu. Xitifikhethi xa kumeka hi hakelo. Loko u navela ku vika ku nga landzeleri kumbe u lava ku tiva leswaku u nga landzelela njhani, u komberiwa ku fonela, 012 358 4656 (Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala).

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Swinawana, u nga ha kuma xitiviso xa leswaku u landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, u nga ha langutana na magoza ya nawu kumbe fayini.

Nawu wa Rihanyu, 1977 (Nawu wa 63 wa 1977)

Nawu wu veka mintirho na matimba ya mfumo wa ndzhawu eku tirhaneni na ku nyenyetsa kwihi na kwihi, swiyimo swo ka swi nga ri swa rihanyu rinene, swiyimo swo khunguvanyisa, swin'w. na swin'w. ku endlela leswaku ndzhawu ya wona yi tshama yi ri ya rihanyu lerinene na ku va yi basile hi minkarhi hinkwayo.

Ku landzelela Swinawana

Ku hava munhu loyi a pfumeleriwa ku endla ku nyenyetsa ka rihanyu eka ndzhawu ya vulawuri bya Masipala. Loko u navela ku vika ku nyenyetsa, fonela Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, u nga ha langutana na magoza ya nawu kumbe fayini.

Nawu wa Rihanyu, 2003 (Nawu wa 61 wa 2003)

Nawu wu nyika rimba ra maendlelo yo fana eka timhaka ta rihanyu, wu karhi wu tekela enhlokweni leswi Vumbiwa na milawu yin'wana yi vulaka swona. Nawu wu veka mintirho ya muofisiri wa rihanyu na ku veka swilaveko swo tiya swa ku cincana ka ku endla swikambelo na vulavisisi bya swivilelo swa mbango wa rihanyu. Wu tlhela wu nyika maendlelo yo tirhana na swionho hi ku ya hi Nawu.

Ku landzelela Swinawana

Endzhaku ka loko xivilelo xi lavisisiwele, xitiviso xo landzelela xa nyikiwa, xi lerisa mutlula-nawu ku landzelela swipimelo leswi vuriweke eka wona. Loko ku ri ku munhu a nga swikoti ku landzela eka nkarhi lowu vekiweke, u fanele a tihlanganisa na Mutivi wa swa Mbango wa Rihanyu ku kanela hi mhaka yaleyo. Ku vika xivilelo xa swa mbango wa rihanyu kumbe ku kombela ku pfuniwa ku kota ku landzelela xitiviso xo landzelela lexi nyikiweke hi ku ya Nawu, fonela Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, u nga ha langutana na magoza ya nawu kumbe fayini.

Xinawana xa Tindzhawu to Sengela kona masi na Vutleketli bya Masi

Xinawana lexi xi kandziyisiwile hi ku ya hi swiyenge swa 34, 35, 39 na 40 swa Nawu wa Rihanyu, 1977 (Nawu wa 63 wa 1977). Xi veka swilaveko swa tindzhawu to sengela kona masi loko ku sengiwa masi lama nga ta dyiwa hi vanhu na swilaveko swa vutleketli bya masi yalawo.

Ku landzelela Xinawana

Loko u navela ku tiva leswaku u nga landzelela njhani Xinawana kumbe ku endla xivilelo hi mayelana na ku nga landzeleri, fonela Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, u nga ha langutana na magoza ya nawu kumbe fayini.

Xinawana xa Masi na Swimakiwa swa Masi

Xinawana lexi xi kandziyisiwile hi ku ya hi xiyenge xa 15(1) xa Nawu wa Swakudya, Switolwa na Swidlaya-switsongwatsongwana, 1972 (Nawu wa 54 wa 1972). Xi veka swilaveko swo xavisa masi lawa ya nga endliwangi nchumu endzhaku ko sengiwa lawa ya ha lavaka ku lulamisiwa na masi lawa ya nga endliwangiki nchumu lawa ya lavaka ku dzungisiwa.

Ku landzelela Xinawana

Loko u navela ku tiva leswaku u nga landzelela njhani Xinawana kumbe ku endla xivilelo hi mayelana na ku nga landzeleri, fonela Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Mindziho

Ku tsandzeka ku landzelela Xinawana swi ta endla leswaku u kuma xitiviso xo landzelela. Loko u ya emahlweni u nga landzeleri, u nga ha langutana na magoza ya nawu kumbe fayini.

Nawu wa Bindzu, 1991 (Nawu wa 71 wa 1991)

Nawu wa Bindzu wu lawula mabindzu man'wana ma ximfumo na yo ka ya nga ri ya ximfumo na ku lerisa leswaku mabindzu ya muxaka wo karhi ma fanele ma va na layisense ya bindzu.

Swikongomelo swa Nawu wa Bindzu

- Ku letela vulawuri bya laha kaya ku va na tilayisense na ku endla bindzu ri va enawini eka ndzhawu ya vulawuri bya vona
- Ku tiyisisa leswaku mabindzu ya landzelela nawu wa tiko
- Ku tiyisisa leswaku mabindzu ya landzelela swilaveko swin'wana swa rihanyu, vuhlayiseki eka ndzilo na vupulani bya doroba na swipimelo ku nga se yikiwa tilayisense

Nawu wa Bindzu wu pfumela timasipala ku lawula mabindzu yan'wana yo karhi ku tiyisisa leswaku rihanyu na vuhlayiseki bya miganga bya sirheleriwa.

Mabindzu lawa ya faneleke ku va na tilayisense

Hi ku ya hi Nawu wa Bindzu (Xedulu 1), mabindzu lawa ya landzelaka ya fanele ku endla swikombelo na ku kuma tilayisense to xavisa va nga se sungula mintirho ya vona:

Mhaka ya 1: Nxaviso kumbe mphakelo wa swakudya kumbe swakudya leswi bolaka

Mhaka leyi yi kongomisa eku yiseni ka bindzu emahlweni hi ku xavisa kumbe hi ku phakela vatirhisi –

- swakudya swihi na swihi leswi faneleke ku dyiwa eka ndzhawu ya bindzu kumbe ehandle ka ndzhawu ya bindzu;
- swakudya swihi na swihi leswi bolaka.

Swakudya leswi bolaka swi vula swilo swo fana na masi, nyama, hlampfi, xilo xo endla ingaku i jeli lexi nga na tandza ra hlampfi, ntlawa wa tihumba na rixaka ra maganju, mihandzu, matsavu na swakudya swihi na swihi leswi faneleke ku vekiwa exigwitsirisi ku hlayisa nkoka wa swona.

Mhaka ya 2: Ku nyikiwa ka tinxaka tin'wana ta switirhisiwa swa rihanyu kumbe vuhungasi

Mhaka leyi yi kongomisa eku yiseni ka bindzu emahlweni hi ku –

- nyika ku hlamba ko sungula eka nkahelo ku ya eka xawara kumbe mahlambelo man'wana ma rihanyu lerinene;
- nyika masaji kumbe vutshunguri byo tirhisa swo kufumela;
- endla vukorhokeri byo heleketa, hambi i wa wanuna kumbe i wansati, byi va kona eka munhu wihi na wihi un'wana;
- hlayisa swipfuneti kumbe swilo swinharhu kumbe ku tlula swa muchini, xitroniki kumbe kungu ra ravutlharhi, switirho leswi endleriweke ku tlanga ntlangu wihi na wihi kumbe ku va swa vuhungaselo kumbe ku hlekisa, naswona leswi matirhelo ya swona ya katsaka ku hakela swilo swihi na swihi swa nkoka, hambi hi ku hoxa mali ya nsimbhi, thokeni eka ndzhawu leyi vuriweke kumbe xitirhisiwa lexi khomanisiweke na ndzhawu yaleyo kumbe hi ndlela yihi na yihi yin'wana;
- hlayisa matafula manharhu kumbe ku tlula ya xinuka kumbe mintlangu yin'wana leyi tlangeriwaka etafuleni;
- hlayisa kumbe ku fambisa tilabu ya na vusiku;
- hlayisa kumbe ku fambisa bayisikopo; na ku
- fambisa tindzhawu ta vanhu lavakulu leti vuriweke eka xiyenge xa 24 xa *Films and Publications Act, 1996 (Act 65 of 1996)*.

Mhaka ya 3: Ku xavisa swakudya na swakudya leswi bolaka exitarateni

Mhaka leyi yi kongomisa eku yiseni ka bindzu emahlweni, hambi tanihi mufambisi, mutirhi kumbe muyimeri, hi ku xavisa swakudya swihi na swihi hi xivumbeko xa swakudya kumbe swakudya leswi bolaka –

- leswi fambisiwaka ku suka eka ndzhawu yin'wana ku ya eka yin'wana, hambi hi movha kumbe hi xin'wana;
- eka gondzo ra mani na mani kumbe eka ndzhawu yihi na yihi yin'wana leyi fikeleriwaka hi mani na mani; kumbe
- eka kumbe ku suka eka xivumbeko lexi fambaka, handle ka loko bindzu ri sirheleriwile hi layisense ya bindzu leyi vuriweke eka mhaka ya 1 ya Xedulu leyi.

Nawu wa Bindzu, 1991

Maendlelo yo kombela layisense hi ku ya hi Nawu wa Bindzu:

Layisense yo xavisa

- Kopi ya pasi
- Vumbhoni lebyi tsariweke bya mfikelelo wa switirhisiwa swa swihambukelo
- Layisense leyi nga na vito ra muxavisi
- Hakelo ya xikombelo: R170,00
- Ku pfuxeta endzhaku ka tin'wheti ta 12 hi hakelo ya R113,00

Layisense yo xavisa swakudya

- Kopi ya pasi
- Ndlela ya maendlelo: nhlamuselo ya muxaka wa bindzu, na masiku na tiawara ta bindzu
- Xikeche xa ndzhawu leyi kunguhatiweke
- Swinepe swa le ndzeni na le handle ka golonyi-kokiwa
- Loko ku ri eka muako wa prurayivhete: mpfumeleo wa n'winyi wa ndzhawu
- Vumbhoni lebyi tsariweke bya mfikelelo wa switirhisiwa swa swihambukelo (laha swi faneleke)
- Sayizi ya golonyi-kokiwa: vunavi 2 750 mm, vuanami 1 910 mm, vulehi 2 500 mm ku suka ehansi
- Hakelo ya xikombelo: R170,00
- Rhente ya n'wheti: R40,00
- Ku pfuxeta endzhaku ka tin'wheti ta 12 hi hakelo ya R113,00

Layisense ya bindzu ra ximfumo

- Loko ku ri khamphani: xitifikhethi xa nhlengelo lexi kombisaka nomboro ya ntsariso wa khamphani, mavito hinkwawo na xivongo na ID ya n'winyi, kherefu ya laha a tshamaka kona na ya poso
- ID na mavito hinkwawo na xivongo xa mufambisi loyi a nga vutihlamuleri bya khamphani
- Loko ku ri bindzu leri fambisiwaka hi vanhu vo tala, vekela na CK1 kumbe CK2.
- Eka loko ku na vutirhisani, vekela xedulu yo hambana leyi kombisaka mavito hinkwawo na xivongo, nomboro ya pasi na kherefu ya mutirhisani un'wana na un'wana.
- Eka loko bindzu ri ra munhu un'we, vekela kopi ya ID ya n'winyi.
- Eka loko n'winyi wa *restaurant* kumbe khefi, a ri na menyu.
- Hakelo ya xikombelo xo xavisa kumbe ku phakela swakudya kumbe swakudya leswi bolaka: R396,00 (ku pfuxeta endzhaku ka tin'wheti ta 12 hi hakelo ya R283,00)
- Hakelo ya xikombelo xa ku nyikiwa tinxaka tin'wana ta switirhisiwa swa rihanyu kumbe vuhungasi kumbe ndzhawu ya vanhu lavakulu: R3 500,00 (ku pfuxeta endzhaku ka tin'wheti ta 12 hi hakelo ya R2 500,00)

Ku landzelela Nawu wa Bindzu

Tilayisense ta laveka eka tinxaka ta mabindzu lawa ya nga laha henhla. Ku kuma mahungu yo tala, tihlanganise na Xiyenge xa Nhluvukiso wa Ikonomi ya laha Kaya eka tinomboro leti landzelaka: 012 358 1416, 012 358 4490 kumbe 012 358 4012.

Ku endla xikombelo xa layisense ya bindzu, endzela tihofisi ta Nhluvukiso wa Ikonomi eka:

Kamara ya 401, Xithezi xa 4
Muako wa HB Phillips
Khona ya Switarata swa Schoeman na Bosman
Pretoria
0002

Mindziho

Munhu wihi na wihi loyi a tlulaka ku nyikiwa ka Nawu wa Bindzu u ta va na nandzu wa xionho naswona, loko o voniwa nandzu, a nga ha fayiniwa kumbe ku kuma xigwevo xo ya ejele ku fikela kwalomu ka tin'wheti tiharhu, kumbe ha swimbirhi fayini na xigwevo xo ya ejele.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli \

Ku nga landzeleri swilaveko swa rihanyu na vuhlayiseki bya ndzilo swi nga ha onha rihanyu na vuhlayiseki bya muganga.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Bindzu ra le Xitarateni

Swikongomelo swa Xinawana xa masipala

- Ku endla leswaku misingiriko ya bindzu ra le xitarateni yi va enawini na ku yi lawula
- Ku nyika vuleteri bya leswi pfumeleriwa eka bindzu ra le xitarateni
- Ku nyika vuleteri eka leswi languteriweke eka ndzhawu leyi nga tivisiwangiki (ndzhawu yo pfuleka ya bindzu), ndzhawu leyi nga na swipimelo (ndzhawu leyi nga na mpimo wa nomboro ya vaxavisi) na ndzhawu leyi yirisiweke (ndzhawu leyi ku nga pfumeleriwiki bindzu ra le xitarateni)
- Ku sirhelela vaxavisi va le switarateni lava landzelelaka milawu ya Masipala
- Ku nyika Masipala matimba yo tirhana na ku nga landzeleri
- Ku tiyisisa mbango lowu baseke na ku va wa rihanyu ra kahle eka tindzhawu leti nga na misingiriko ya mabindzu ra le switarateni
- To ensure that traders do not litter and dispose of their waste in refuse receptacles

Xinawana xa masipala xa Bindzu ra le Xitarateni i ndlela ya Masipala yo lawula na ku fambisa bindzu ra le xitarateni hi ndlela leyi tlakusaka doroba leri nga na nhlayiseko na ku lulama. Xi nyika swiletelo eka leswi nga endliwaka na leswi nga endliwiki loko u karhi u xavisa eswitarateni swa Tshwane. Xi tlhela xi nyika xikombiso xa leswi nga ta endliwa loko ku tluriwa nawu.

Maendleo yo tirhisa

Xinawana xi pfumelela Masipala ku –

- fambisa na ku lawula bindzu ro ka ri nga ri ra ximfumo eka ndzhawu ya wona;
- nyika mpfumelelo eka vaxavisi vo ka va nga ri va ximfumo ku xavisa eka ndzhawu yo karhi;
- vona lava nga lavekiki ku landzelela; na ku
- veka tihakelo, leti endzhaku ti tirhisiwaka ku seketela vaxavisi vo ka va nga ri va ximfumo ku antswisa mabindzu ya vona.

Ku endla xikombelo xa phemiti ya bindzu ra le xitarateni, ku laveka leswi landzelaka:

- Kopi ya pasi
- Kherefu ya nkarhi hinkwawo na ya poso
- Hakelo ya rhente yo sungula leyi hakelelaka tin'hwetitiharhu to sungula, yi landzeriwa hi hakelo ya n'hwetit na n'hwetit
- Ku sayiniwa ka ntwanano wo hira
- Ku sayiniwa ka fomo ya xitshembhiso
- Ku va kona eka wekixopo yo kombisa maendleo ya swilo
- Hakelo yo rhenta ya n'hwetit na n'hwetit, hi ku ya hi vhengele leri nyikiweke

Ku kuma mahungu yo tala hi tiphemiti to xavisa, fonela Divhixini ya Nhluvukiso wa Ikonomi ya laha Kaya eka tinomboro ta tinqingho leti landzelaka:

012 358 1416 012 358 4383
012 358 4490 012 358 0699

Ku endla xikombelo xa phemiti yo xavisa, endzela hofisi ya Nhluvukiso wa Ikonomi eka:

Kamara 401, Xithezi xa 4
Muako wa HB Phillips
Khona ya Switarata swa Schoeman na Bosman
Pretoria
0002

Mindziho

Munhu wihi na wihi loyi a endla swo hambana na leswi vuriweke eka Xinawana xa masipala u endla xionho naswona, loko o kumeka a ri na nandzu, a nga ha fayiniwa kumbe a kuma xigwevo xo ya ejele ku fikela kwalomu ka tin'hweti tiharhu, kumbe ha swimbirhi fayini na xigwevo xo ya ejele.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Ku honisa swilaveko swa rihanyu, rihanyu lerinene na vuhlayiseki swi nga ha onha rihanyu na nhlayiseko wa muganga.

Xinawana xa Tshwane xa Swilahlo na Tindzhawu to hisela vafi

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku nyika milawu, swinawana na tihakelo leti pfumeleriweke ta vukorhokeri lebyi nyikiwaka eswilahlweni na le tindzhawini to hisela vafi na ku lawula migingiriko ya –

- moxara;
- maribye ya switsundzuxo;
- swirho swa vaaka tiko;
- vaofisiri va masipala; na
- van'watikontiraka.

Mbuyelo wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xi lawula migingiriko eswilahlweni na le tindzhawini to hisela vafi ku tiyisisa leswaku tindzhawu leti ti hlayisekile na ku va na oda.

Further, the regulation of areas designated as cemeteries, ensures that the environment is healthy and uncontaminated.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xi nyika maendlelo manharhu yo lahla:

- Ku hisa
- Ku lahla ka ntolovelo
- Ku lahla ra vumbirhi

Xinawana xi pfumelela Masipala ku nyika tindzhawu tin'wana tanihi swilahlo na tindzhawu to hisela vafi. Swilahlo hinkwaswo swi fanele swi va ehansi ka vulawuri bya Masipala.

Xinawana xa masipala xi lawula –

- migingiriko na swihlawulekiso hi ku angarhela eswilahlweni;
- minkarhi yo endza na tiawara ta hofisi;
- ku lahliwa ka masalela ya munhu;
- nandzelelano wa ku lahla;
- mimpimo ya ndzhawu ya sirha na sirha;
- tindzhawu ta masirha leti vekiweke;
- minkosi na ku hisa vafi lava sweleke;
- ku ceriwa ka masalela ya munhu;
- mintirho yo yalana na minkhumbhulo;
- tindzhawu ta masirha leti nga na xindledyana xo lala xitlhela xi leha exikarhi ka masirha;
- ku hlayisiwa ka masirha;
- mu hisa;
- mintirho ya vatirhi;
- mintirho ya le ndzhaku ko hisa vafi; na
- mintirho ya minkhumbhulo.

Swivutiso

Ku kuma mahungu yo tala hi swilahlo kumbe tindzhawu to hisela vafi, fonela 012 358 8815 kumbe 012 358 8936.

Xana u nga landzelela njhani Xinawana xa masipala

Va timoxara kumbe mindyangu leyi lahlekeriweke va nga kombela ku lahla na/kumbe ku hisa hi rinqingho, hi fekisi kumbe hi ku endzela swilahlo swa le ku suhi. Hi xikongomelo lexi va nga ha tihlanganisa na Vaofisiri va Vulawuri kumbe Vaofisirinkulu va Vulawuri eswilahlweni.

Matsalawa lawa ya landzelaka ya laveka ku tiyisisa ku landzeleriwa ka Xinawana xa masipala:

- Oda ya ku lahla (BI 1663)
- Xitiviso xa ku lahala
- Fomo yo pfula nakambe
- Ndzeriso wa tihakelo
- Xitifikhethi yo hlayiseriwa
- Buku leyi tihakelo ti nga tsariwa eka yona
- Buku ya nongonoko

Mindziho

Munhu wihi na wihi loyi a endlaka swo hambana na Xinawana xa masipala xa Swilahlo na Tindzhawu to hisela vafi u ta va a endla nandzu naswona, a nga ha langutana na fayini kumbe xigwevo xo ya ejele ku fika kwalomu ka tin'wheti tinharhu, kumbe haswimbirhi fayini na xigwevo xo ya ejele.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Ku lahla na ku hisa vafi ko ka ku nga lawuriwi ku nga ha onha eka rihanyu na vuhlayiseki bya vaaki hikuva va tala ku honisa swilaveko swa rihanyu, rihanyu lerinene na vuhlayiseki.

Xinawana xa Makete wa Dorobankulu ra Tshwane

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku nyika Dorobankulu ra Tshwane magoza hinkwawo ya nawu eka matirhiselo, bindzu na mingingiriko ya swiwelo eMakete wa Tshwane.

Xinawana xa Makete wa Dorobankulu ra Tshwane xi nyika matimba eka Dorobankulu ra Tshwane ku lawula na ku nyika swirimiwa swa furexe, na ku fikelela swikongomelo swa rona swa vumbiwa na ku herisa milawu ya xihlawuhlalu xa nkarhi lowu hundzeke.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa Makete wa Tshwane xi lawula swiphemu swa Makete wa Tshwane leswi nga kotekiki ku swi endla hi ku tirhisa tipholisi ta matirhiselo kumbe vululamisi byo nkarhi byo fana na tikontiraka to hira. Xinawana xa masipala xi lawula mingingiriko ya vatekaxiave vo fana na –

- Vulawuri bya Makete;
- vayimeri va makete;
- vaxavi/van'wabindzu;
- varhwali;
- vaxavisi hi xin'wexin'we/vaxavi hi swo tala; na
- vahiri.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Varhwali (vanhu lava titrhaka lava thoriweke ku fambisa swirimiwa emakete):

- Ku hava munhu loyi a nga endlaka bindzu tanihi murhwali eka ndzhawu ya makete handle ka loko a ti tsarisile na Mufambisi wa Doroba tanihi murhwali naswona a va na mpfumelelo wo rhwala.
- Mpfumelelo wa murhwali wu nga ha nyikiwa munhu endzhaku ka loko a nyike vumbhoni bya vutitvisi na ku hakela Mufambisi wa Makete dipoziti leyi nga tlheriseriwaka endzhaku leyi langhiweke hi Huvo nkarhi na nkarhi.
- Varhwali va fanele va ambala vutitvisi na swiambalo leswi va nyikiweke swona hi Mufambisi wa Makete hi minkarhi hinkwayo naswona va fanele va tihlayisa na ku hlayisa swiambalo swa vona swibasile na hi vukheta.

Vaxavi hi swo tala na vaxavisi hi xin'wexin'we (vanhu lava nga na ntwanano na Masipala ku endla bindzu emakete):

- Ku hava muxavi hi swo tala loyi a nga xavisaka swirimiwa eka ndzhawu ya makete handle ka leswi a swi xaveke eka rivala ra makete. Muxavi hi swo tala a nga ha, hi ku rhanga a kuma pfumelelo wa Mufambisi wa Doroba, xavisa swirimiwa leswi chichiweke hi ku kongoma yena ku suka eka murwali, loko ku ri ku hakelo yi ta susiwa eka nxavo wa makete wa le xikarhi wa swirimiwa eka siku rero kumbe hilaha swi langhiweke hakona hi Mufambisi wa Doroba nkarhi na nkarhi.
- Dorobankulu ra Tshwane ri na fanelo yo veka etlhelo xiphemu xihi na xihi xa ndzhawu ya makete ku va xa bindzu ro xavisela hi xin'wexin'we kumbe yo xavisela hi swotala ka swirimiwa swa makete naswona ri nga ha, hi xikongomelo xexo, ri endla ntwanano na muxavisi hi xin'wexin'we kumbe muxavisi hi swo tala hilaha tafula, xitolo kumbe ndzhawu yi hirisiwaka hakona eka muxavisi hi xin'wexin'we kumbe muxavisi hi swo tala.

Vayimeri va makete na vatirhi va vona:

- Ku hava munhu loyi a nga endlaka bindzu tanihi muyimeri wa makete emakete handle ka loko a ri mukhomi wa –
 - Xitifikhethi xa vutshembheki; na
 - Layisense ya ku va muyimeri wa makete.
- Layisense ya ku va muyimeri wa makete yi fanele yi komberiwa eka fomo leyi kumekaka eka hofisi ya Vulawuri bya Makete eka ndzhawu ya makete. Fomo leyi yi fanele yi famba na hakelo ya xikombelo leyi langhiweke hi Huvo xikan'we na vuxokoxoko byin'wana na matsalwa lawa ya komberiweke eka fomo. Hinkwaswo leswi swi fanele swi rhumeriwa hi poso kumbe swi yisiwa eka Vulawuri bya Makete eka kherefu leyi kombisiweke eka fomo.
- Mukomberi u fanele a nyika Dorobankulu ra Tshwane, eka nkarhi lowu vekiweke hi Mufambisi wa Masipala, hi vuhlayiseki lebyi enerisaka Mufambisi wa Masipala bya ntsengo lowu langhiweke hi Mufambisi wa Masipala leswaku a kota ku hakela tihakelo tihi na tihi ta mukomberi, tihakelo kumbe dipoziti leyi nga hakeriwaka eka Dorobankulu ra Tshwane.

Xinawana xa Makete wa Dorobankulu ra Tshwane

Vaxavisi

- Ku hava munhu loyi a nga endlaka bindzu eka rivala ra makete handle ka loko a ri na mpfumelelo wo xavisa lowu nyikiweke hi Mufambisi wa Doroba.
- Muxavisi wa makete u fanele a endla xikombelo xa mpfumelelo wo xavisa hi ku yimela muxavisi eka fomo leyi kumekaka eka hofisi ya Vulawuri bya Makete eka ndzhawu ya makete.
- Mpfumelelo wo xavisa wu ta nyikiwa ntsena eka vakomberi loko va enetise Mufambisi wa Doroba leswaku va—
 - a. thoriwile hi muyimeri wa makete loyi a nga na layisense; naswona
 - b. va hanyile kahle, va swikota, va dyondzerile ku endla bindzu tanihi vaxavisi.

Muxavi

- Swirimiwa swihi na swihi eka rivala ra makete swi nga xaviseriwa ntsena muxavi loyi a nga na khadi ra ntiyiso ra muxavi leri nyikiweke hi Vulawuri bya Makete.
- Loko ku ri karhi ku xavisiwa erivaleni, vaxavi va fanele va kombisa xikan'wekan'we makhadi ya vona yo xava eka muyimeri wa makete loyi a khumbhekaka, loyi a faneleke a tsarisa vuxokoxoko bya nxavo hi mukhuva lowu vuriweke hi Mufambisi wa Doroba nkarhi na nkarhi.

Swivutiso

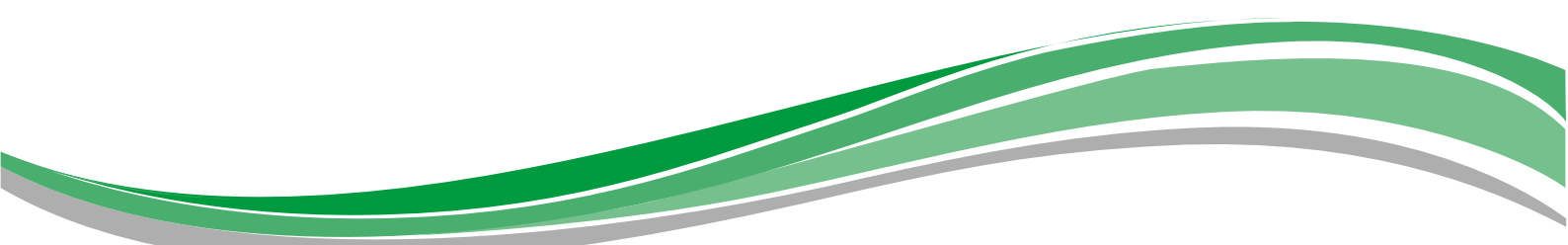
Ku kuma mahungu yo tala, fonela 012 358 2398.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vanhu va nga landzeleri Xinawana xa Makete wa Tshwane, swi nga khumbha hi ndlela yo biha matirhiselo ya makete na nhluvukiso wa ikhonomi ya laha kaya eka doroba ra hina.

Mindziho

Munhu wihi na wihi loyi a kumekaka a ri na nandzu wa xionho ehansi ka Xinawana lexi xa masipala a nga ha langutana na xigwevo xa ku ya ejele ku fikela kwalomu ka malembe manharhu kumbe fayini ya R60 000 kumbe ha swimbirhi, hilaha swi nga ha voniwaka ha kona hi khoto ya milawu hi ku landza Nawu wa Cinco wa Tifayini, 1991 (Nawu wa 101 wa 1991).

Xinawana xa Tshwane xa Vunavetisi bya le Handle

Swikongomelo swa Xinawana xa masipala

- Ku nyika malawulelo ya vunavetisi bya le handle lebyi nga kumbe lebyi vonakaka ku suka eka tindzhawu hinkwato ta mani na mani eka tindzhawu ta masipala wa Tshwane na ku tiyisisa leswaku vunavetisi bya le handle –
 - byi pfuna eka nhluvukiso wa ikhonomi ya doroba;
 - byi pfuna eka nhlayiso wa switirhisiwa swa vupfumba eka mbango wa ntumbuluko, wa le makaya na wa le madorobeni;
 - byi tiyisisa endlelo leri ringanisaka nhluvukiso wa ikhonomi, vuhlayiseki bya vanhu na nhlayiso wa switirhisiwa leswi voniwaka;
 - byi nyikiwa tanihi xitirhisiwa xa vuhlanganisi lebyi pfunaka; nakambe
 - byi tirhisiwa kahle handle ka ku tekela ehansi nkoka wa swa mbango na vuhlayiseki bya vanhu edorobeni.

Xinawana xa masipala xa Vunavetisi bya le Handle xi pfumelela Masipala ku lawula vunavetisi bya le Handle (hi ku tirhisa tiphositara, tibodo ta swinavetisi, swin'w. na swin'w.) ku tiyisisa vuhlayiseki na vusasekisi bya doroba leri enerisaka loko ri karhi ri tlakusa nhluvukiso wa ikhonomi.

Maendleo yo tirhisa

Vunavetisi bya le handle i ntirho wa Vupulani bya Doroba, Ndzawulo ya Nhluvukiso na Vukorhokeri bya Swifundzha. Yi lawuriwa hi Xinawana xa masipala xa Vunavetisi bya le Handle na tipholisi leti yelana. Hofisi ya Mafambiselo ya Vunavetisi bya le Handle yi le ka Kamara ya 305, Xithezi xa 3, Muako wa Sammy Marks (buloko ya vupeladyambu), naswona u nga ha tihlanganisa na yona eka 012 358 7694 kumbe 012 358 7651.

Mahungu ya tifomo ta swikombelo, maendleo yo kombela, Xinawana xa masipala na tipholisi, tihakelo na mahungu yan'wana lawa ya yelanaka na vunavetisi bya le handle ya nga ha kumeka hi ku endalela webusayiti ya Masipala eka www.tshwane.gov.za.

Mbuyelo wa Xinawana xa masipala

Vunavetisi bya le handle byi hundzuke xiphemu xo tatisa xa Tshwane, hi mixaka hinkwayo ya mimfungho ya swinavetisi leswi vekeriwewe eka doroba hinkwaro. Mimfungho leyi tiyisisa ku kula ka ikhonomi edorobeni. Hambiswiritano, yi nga ha onha xivumbeko xa doroba loko yi nga fambisiwi kahle. Xinawana xa masipala xa Vunavetisi bya le Handle xi nga ha lawula mintlawe ya mimfungho yo hundza mintlawe ya 44 hi ku tirhisa vukamberi byo fana. Xinawana xa masipala xi tlhela xi tirhisiwa ku lawula ku siviwa ka mimfungho ya vunavetisi bya le handle. Xi vuyerisa Masipala hi –

- ku sirhelela timfanelo na swiboho swa Masipala;
- ku veka swilaveko swa nawu swa vunavetisi bya le handle;
- ku veka swilaveko swa nkaviso wa mimfungho;
- ku veka maendleo ya xikombelo;
- ku veka switandzhaku swo ko u nga landzeleri Xinawana xa masipala;
- ku kombisa tindlela ta nxupulo to fana na tifayini na masamanisi;
- ku tiyisisa leswaku xivumbeko xa doroba a xi khumbheki hi ndlela yo ka yi nga ri kahle;
- ku tiyisisa leswaku mimfungho yi vekeriwile eka tindzhawu leti faneleke xikongomelo xa tona;
- ku tiyisisa leswaku tindzhawu a tihlangahlanganangi hi mimfungho yo tala ngopfu;
- ku nyika vuenti byo tirhana na timhaka ta vunavetisi bya le handle;
- ku nyika lava va lavaka ku va vanavetisi ndlela yo pulana switirateji swa manavetiselo ya vona;
- ku tsundzuxa na ku pfuna vakamberi ku lulamisa swikombelo; na
- ku nyika mpimo wo kambela swikombelo.

Xinawana xa vunavetisi bya le Handle xa Tshwane

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Vunavetisi bya le handle laha dorobeni byi lawuriwa hi Xinawana xa masipala xa Vunavetisi bya le Handle. Xinawana lexi xa masipala xi endla swilaveko swa nawu eka xikombelo, vuhlayiseki, nkoka-mahlo na nhlonipho, maendlelo ya minfungho, swionho na mindziho, xikan'we na tinxaka ta mimfungho na swinawana leswi vekiwa.

Eku landzeleleni Xinawana lexi xa masipala, Masipala wu tikarhatela ku tiyisisa leswaku vunavetisi bya le handle eTshwane byi tekela enhlakeni mbango na vutihlamuleri bya vanhu, na leswaku swinavetisi swi vekiwa eka swivumbeko leswi sasekeke na ku fanela eka ndzhawu leyi swi nga vekiwa eka yona.

Mfungho wihi na wihi lowu vekiweke, wu hangalasiweke kumbe wu kombisiweke eka nhundzu ya masipala handle ka mpfumelelo wa Masipala kumbe hi ku tlula Xinawana lexi xa masipala yi nga ha susiwa na ku onhiwa hi Masipala handle ka xitiviso naswona hi hakelo ya munhu loyi a vekeleke kumbe ku endla leswaku kumbe a pfumeleke mfungho ku va wu kombetiwa, wu hangalasiwa kumbe wu vekiwa.

Mindziho

Hi ku ya hi Xinawana xa masipala, munhu wihi na wihi loyi a –

- tlulaka kumbe a tsandzekaka ku landzelela ku nyikiwa kwihi na kwi ka Xinawana xa masipala;
- tlulaka kumbe a tsandzekaka ku landzelela swilaveko swihi na swihi leswi nyikiweke eka xitiviso lexi a nyikiweke hi ku ya hi Xinawana xa masipala;
- tlulaka kumbe a tsandzekaka ku landzelela xipimelo xihi na xihi lexi nyikiweke hi ku ya hi Xinawana xa masipala; kumbe
- endlaka xititimende xa vuxisi a karhi a swi tiva hi mayelana na xikombelo xihi na xihi hi ku ya hi Xinawana xa masipala;

u ta va a endla xionho naswona, loko o kumeka a ri na nandzu, a nga ha langutana na fayini ya ku fika kwalomu ka R10 000,00 kumbe xigwevo xa ku ya ejele xa masiku ya 21. Loko munhu a ya emahlweni na xionho, a nga ha fayiniwa R1 000,00 eka siku rinwana na rin'wana ra ku ya emahlweni na xionho endzhaku ka loko xitiviso lexi tsariweke xa ku va a tshika xionho xi nyikiwile hi Masipala, naswona eka xionho xa vumbirhi kumbe swo landzela ku fika kwalomu ka R20 000 kumbe xigwevo xo ya ejele xa maku ya 28. tifayini na swigwevo swo ya ejele swi vekiweke na ku pfuxetiwa hi Majisitaratankulu nkarhi na nkarhi.

Masipala a wu na vutihlamuleri eka ku onhaka kwihi na kwihi loku va ka kona hi mhaka ya ntekelo kumbe ku cukumetiwa ka mifungho. Mintsengo yihi na yihi leyi hakeriweke hi Masipala eku suseni, hlayiseni kumbe eku cinceni ka mfungho yi ta kumiwa eka munhu loyi a nga vutihlamuleri.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Vunavetisi bya le handle lebyi nga lawuriwiki byi nga ha khumbha vuhlayiseki bya vanhu na leswi mbango wa doroba wu vonakisaka xiswona.

Xinawana xa Tshwane xa Switichi swa swihahampfhuka xa Wonderboom

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Ku kula eka mafambelo ya vuhahisi na vakhandziyi exitichini xa swihahampfhuka xa Wonderboom, ku sunguriwa ka ku tirhisiwa ka vuhahisi lebyi xeduriweke na xiwelo xa ku vuyisa matirhiselo ya xiyimo ya matiko ya xitichi xa swihahampfhuka xi endlile vulawuri bya vuxopoxopo na xinawana xa masipala xo karhi xi laveka.

Mbuyelo wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xi lawula mingingiriko exitichini xa swihahampfhuka xa Wonderboom ku tiyisisa vuhlayiseki na nsirhelelo.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xi lawula leswi landzelaka:

- Matiba na vutihlamuleri bya mufambisi
- Vulawula xihahampfhuka, vahahisi na vakhandziyi
- Nsivelo wa ndzilo na mphakelo wa fuwele ku ya eka xihahampfhuka
- Vulawula mimovha na ku nyika mimpfumelelo ya mimovha
- Ku amukeriwa eka ndzhawu ya vuhlayiselo
- Ku nyikiwa ko angarhela ka vuhlayiseki exitichini xa swihahampfhuka

Swivutiso

Ku kuma mahungu yo tala hi Xitichi xa swihahampfhuka xa Wonderboom, fonela 012 567 1188/9.

Mindziho

Munhu wihi na wihi loyi a endla swo hamabana na Xinawana lexi xa masipala u ta va a endla xionho naswona, loko o kumeka a ri na nandzu, a nga ha langutana na fayini kumbe xigwevo xo ya ejele ku fika kwalomu ka tin'wheti ta 12, kumbe ha swimbirhi, fayini na xigwevo xo ya ejele.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Miginiriko leyi nga lawuriwiki eXitichini xa swihahampfhuka xa Wonderboom yi nga ha va na switandzhaku swa khombo exitichini kumbe loko xihahampfhuka xi sukile exitichini.

Xinawana xa masipala xa Nhlangoana wa Vatimela-ndzilo

Swikongomelo swa Xinawana xa masipala

- Ku nyika vulawuri bya swihlawulekiso swa ndzingano swo lwa na ndzilo
- Ku tlakusa vusirheleri bya ndzilo na ku lwa na ndzilo eka tindzhawu ta Tshwane
- Ku pfumelela nhluvukiso wo ringana, wo pfuna na wo famba kahle, matirhiselo na ku tirhisiwa ka minchumu ya ngozi
- Ku tlakusa na ku tiyisisa ku hlayiseka, ku ringana na xo famba lexi nga na vutihlamuleri hi tlhelo ra swa mbango, ku layicha na vuhlayiselo bya minchumu ya ngozi
- Ku yisa ehenhla ntwelavusiwana eka swiharhi leswi nga va eka tinghozi to lava xilamulela-mhangu. (///Langutisa ntiyiso wa mhaka.)

Xinawana xa masipala xa Nhlangoana wa Vatimela-ndzilo xi pfumele ku lawuriwa ka kahle ka vukorhokeri bya swa ndzilo na timhaka ta vuhlayiseki eka ndzilo leti yelanaka eka doroba.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Xikongomelo xa Xinawana lexi xa masipala i ku –

- tumbuluxa mbango lowu hlayisekeke eka ndzilo eka ku vuyeriwa ka vanhu hinkwavo eka ndzhawu ya vulawuri bya Masipala; na ku
- nyika mafambiselo, maendlelo na mintolovelo yo lawula vuhlayiseki eka ndzilo eka ndzhawu leyi.

Xinawana xa masipala xi tirha eka swiphemu hinkwaswo swa ximfumo na swo ka swi nga swa ximfumo swa miganga na ikhonomi.

Xinawana xi lawula leswi landzelaka:

- Nhlangoana wa vukorhokeri bya vatimela-ndzilo
- Ku chayeriwa ka mimovha ya vukorhokeri
- Maendlelo na mintirho hi nkarhi wa xilamulelamhangu
- Loyi a tiendlaka xirho
- Matimba ya swirho na vaofisiri lava nyikiweke swiyimo
- Ku endla leswaku switirhisiwa swa vukorhokeri na vatrhi va va kona
- Swilo na thyaka leri tshwaka
- Ku lumeka mindzilo
- Tindzhawu leti basisiweke ku sivela ndzilo
- Ku kambela miako na swileriso leswi nyikiweke vatshami
- Mfikelelelo wa switirhisiwa swo timela ndzilo
- Swilaveko swa vusirheleri bya tindzhawu eka ndzilo
- Mfikelelelo wa ku lwa na ndzilo na swikongomelo swo ponisa
- Mahlayiselo ya switirhisiwa swo lwa na ndzilo
- Tisisiteme to koka musu kumbe nkahelo
- Minkhavisu ya miako leyi ehleketiweke kahle
- Tindzhawu to cukumetela kona thyaka
- Makungu yo susa vanhu hi nkarhi wa xilamulelamhangu
- Xitifikheti xo ringanela eka miako hinkwayo ya mfumo
- Mphakelo wa mati yo lwa na ndzilo
- Swikombelo swo tsarisa tindzhawu leti nga kona
- Swilo swa ngozi (tikhirikhete, gasi, swihalaki leswi tshwaka, swin'w. na swin'w.): Mpumelelo wa tipulani, switifikheti swa ntsariso, tiphemiti to fafazela, vuhlayiselo na machichelo ya swilo leswi nga na ngozi, mimfungho yo kombisa leswaku ku nga dzahiwi, swin'w. na swin'w.
- Ku yirisiwa ka ku tirhisiwa ka tikhirikhete handle ka loko swi pfumeleriwele hi Muofisirinkulu wa swa Ndzilo
- Ku makiwa ka mimovha ya tinhundzu ta ngozi, vutleketli na tiphemiti ta vutleketli
- **Swilaveko swa vumaki, nkavisu na ku matirhiselo ya tindzhawu ta vuhlayiselo bya swilo swa ngozi**
- **Swilaveko swa vumaki, nkavisu na matirhiselo ya tikamara ta pende yo fafazeriwa**
- **Ku tlakusa ntwelavusiwana eka swiharhi leswi nga eka tinghozi to lava xilamulelamhangu**

Xinawana xa masipala xa Nhlangoana wa Vatimela-ndzilo

Maendlelo yo landzelela

Ku kombela tifomo ta swikombelo swa tiphemiti to hambana ta swilo swa ngozi na switifikheti swa ndzilo hilaha swi lavekaka hakona hi Xinawana xa masipala na ku endla swikombelo swa vuhlayiseki bya ndzilo eka tindzhawu, na ku endla swivilelo swa ngozi ya ndzilo, u komberwa ku tihlanganisa na tihofisi leti faneleke ta vuhlayiseki bya ndzilo eSwifundzheni swa le N'walungwini, eXikarhi na le Dzongeni.

- a) *Xitichi xa Ndzilo xa le Xikarhi*
Khona ya Switarata swa Bosman na Minnaar
Pretoria
Ringingho: 012 358 6255 (Reception)
Fekisi: 012 358 6274
Musumbhunuku ku fika Ravuntlhanu, 07:30 ku fika 16:00
- b) *Xitichi xa Ndzilo xa Rosslyn*
3 Piet Rautenbach Street
Rosslyn
Ringingho: 012 358 9964 (Reception)
Fekisi: 012 358 9974
Musumbhunuku ku fika Ravuntlhanu, 07:30 ku fika 16:00
- c) *Xitichi xa Ndzilo xa Centurion*
246 Basden Avenue
Lyttelton
Ringingho: 012 358 3510 (Reception)
Fekisi: 012 358 3990

Ku kuma mahungu endzhaku ka tiawara ta ntirho, fonela 012 358 6200/6300.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

- Hi nkarhi wa lembe-ximali ra 2007/08, tindzhawu ta 13 704 ti kamberiwile loko ti landzelela vuhlayiseki bya ndzilo. Eka hinkwato, switiviso swo landzelela swa 610 na mindziho yo tlula swileriso ya 275 yi nyikiwile.
- Hi ku lanka matirhelo ya switshinyo swo tala, tindzhawu ta ntsevu ta vunyanyuri (titlilabu ta vusiku) ti pfariwile swa xinkarhana hikokwalaho ko tlula swileriso swi nyingi swa vuhlayiseki bya ndzilo.
- Ku nga landzeleri Xinawana xa masipala hi ku angarhela ku nga ha vanga tinghozi ta ndzilo, ku vaviseka ka vanhu, ku lahlekeriwa hi vutomi na ku onhaka ka muako.

Mindziho

- Xiyenge xa 51 xa Xinawana xa masipala xi vula leswi:
 - Munhu wihi na wihi loyi a endlaka swo hambana na ku nyikiwa kwihi na kwihi ka Xinawana lexi xa masipala, ku katsa na xipimelo kumbe xilaveko xa xitifikheti xa ntsariso kumbe phemiti yo fafazela, kumbe xileriso xihhi na xihhi hi xirho xa vukorhokeri, u endla xionho naswona, loko o kumeka a ri na nandzu, u ta langutana na fayini yo fika kwalomu ka R5 000,00 kumbe xigwevo xo ya ejele ku fikela kwalomu ka tin'wheti ta ntsevu.
 - Xikan'we na Divhixini ya Tikhoto ta Masipala na Vamajisitaratankulu va tindzhawu ta vualuri ta Tshwane, vufambisi bya tifayini to va na nandzu ti vekiwe eka R2 500,00 eku tluleni ka nawu wun'wana na wun'wana lowu vuriweke eka Xinawana xa masipala, handle ka swiyenge swoleswo swi nga swa vulawuri.
 - Hi mayelana na nkateko wo hlamlala eka switiviso na ku tlula milawu leswi nga ta ka swi nga lulamisiwi xikan'wekan'we, kumbe leswi durhaka ngopfu ku swi lulamsa, xiyenge xa11(3) xi nyika n'winyi wa ndzhawu, endzhaku ko kuma swileriso swo lulamisa, ku tivisa Muofisirinkulu wa swa Ndzilo xikan'wekan'we hi ku tsala maendlelo lawa n'winyi a lavaka ku ya endla ku lulamisa xiyimo. n'winyi u fanele a rhumela na nongonoko lowu nga na siku ro pfala ku kuma mpfumelelo. Muofisirinkulu wa swa Ndzilo a nga ha pfumelela mandlelo lawa ya kunguhatiweke na siku ro pfala ku ri na ku cinca kumbe ku nga cinci naswona a nga ha nyika swileriso swo landzelela na maendlelo.
- Hi mayelana na xiyenge xa 6(3), xirho xa Nhlangoana wa Vatimela-ndzilo a nga ha pfala muako wihi na wihi kumbe ndzhawu hi ku pfala nkarhinyana xitarata, phacisi kumbe ndzawu leyi yena a vonaka swi fanerile eka vuhlayiseki bya vaaki kumbe ku lwa na ndzilo hi ndlela leyi pfunaka kumbe ku tirhana na mhaka yihi na yihi yin'wana ya xilamulelamhangu leyi nga ha vangaka ndzilo kumbe ku buluka. Xirho xi nga ha susa, handle ko tirhisa matimba ngopfu ku tlula hilaha swi twisisekaka ku va swi fanerile, munhu wihi na wihi loyi a alaka ku suka eka xitarata, phacisi kumbe ndzhawu endzhaku ka loko a komberiwile hi xirho ku endla tano.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Mitara yo Paka

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xa Mitara yo Paka xi lawula tindzhawu to paka nkarhi nyana (laha munhu a pfumeleriwaka ku paka eka nkarhi lowu pimiweke ntsena, xikombiso timinete ta 60). Timitara to paka ti tirhisiwa ku tiyisisa leswaku vanhu va nga paki eka tindzhawu leti siku hinkwaro, kambe xinkarhana. Timitara to paka ti vakeriwa eka tindzhawu ta bizi hi tlhelo ra ikhonomi laha ndzhawu yo paka yi

Loko vanhu va landzelela Xinawana xa masipala xa Mitara yo Paka na ku landzelela swipimelo swa minkarhi yo paka leyi nga kombisiwa eka swikoweto swa le magondzweni, tindzhawu to paka ti ta va ti ri kona. Vukona byebyo byi nga va, xinavetiso xa ikhonomi eka tindzhawu ta bindzu.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Xinawana xa masipala xa Mitara yo Paka xi lava leswaku loko mimovha yi pakile eka ndzhawu yo paka, muchayeri u fanele a hakela ku paka hi ku ngenisa hakelo eka mitara yo paka leyi faneleke. Xinawana xa masipala xi tlhela xi vula leswaku ku hava munhu loyi a nga ngenelalaka kumbe a nga onhaka mitara yo paka kumbe ndzhawu yo paka.
- Loko vanhu va lava ku paka, kumbe ku vekela nchumu wihi na wihi kumbe xitirhisiwa (xikombiso, switirhisiwa swo aka) eka ndzhawu ya mitara yo paka eka nkarhi lowu engeteleriweke, va fanele va endla xikombelo xa mpfumelelo ku suka eka Maphorisa ya Masipala na ku hakela hakelo leyi lavekeka.

Maendlelo yo landzelela

- Loko u paka eka ndzhawu ya mitara yo paka, tiyisisa leswaku u hakela hakelo ya mitara yo paka naswona u nga hundzisi mpimo wa nkarhi wo paka lowu kombisiweke eka xikoweto xa gondzo.
- Loko u fanele u tirhisa ndzhawu ya mitara yo paka eka ntirho wo aka, ku veka switirhisiwa swo aka swin'w. na swin'w, u fanele u kuma mpfumelelo ku suka eka Maphorisa ya Masipala na ku hakela hakelo leyi lavekaka. Hi xikongomelo lexi, fonela 1012 358 5307/7167, kumbe u rhumela imeyili eka neelsg@tshwane.gov.za kumbe jasperm@tshwane.gov.za.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleri

Loko vanhu va nga landzeleri Swinawana swa masipala swa Mitara yo paka, mbuyelo wa kona i ku pfumala switirhisiwa swo paka na ntlimabano wa swo famba hi ku va vanhu va yima kumbe va paka laha va nga fanelangiki ku paka kona na ku hundzisa mpimo wa nkarhi wo paka. Ku ya emahlweni, loko ku ri hava tindzhawu to paka, mabindzu ya nge koki rinoko ra vatirhisi.

Mindziho

Loko vanhu va nga landzeleli Swinawana swa masipala swa Mitara yo Paka, va nga ha nyikiwa fayini na/kumbe xigwevo xo ya ejele xo ringana kwalomu ka tin'wheti tinharhu.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Mphakelo wa Mati

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xiyenge xa 21 xa Nawu wa Vukorhokeri bya Mati, 1997 (Nawu wa 108 wa 1997), xi vula leswaku vulawuri byin'wana na byin'wana bya vukorhokeri bya mati (masipala) byi fanele byi pfapfarhuta xinawana lexi nga na swipimelo swa swihlawulekiso swa mphakelo wa vukorhokeri bya mati. Xinawana xa masipala xa mati xi fanele xi tiyisisa rimba ra malawulelo ya vukorhokeri byo hambanahambana bya mati, ku suka eka mphakelo wa mati ya masungulo ku ya eka miganga, mphakelo wa nkarhinyana eka van'watikontiraka na va vukorhokeri byo timela-ndzilo eka mabindzu, ku ya eka mafambiselo ya mphakelo wa mati yo tala eka tifeme.

Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Mati xi lawula matirhiselo ya mphakelo wa mati lawa ya phakeriwaka hi Dorobankulu ra Tshwane ku tiyisisa leswaku switirhisiwa swa mati swi tirhisiwa hi ndlela ya ku hlayisa na ku kotisa mbango ku ya emahlweni.

Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Mati xi pfumelela ku lawuriwa ka mphakelo wa vukorhokeri bya mati ku tiyisisa leswaku switirhisiwa swa mati swa sirheleriwa, leswaku vaaki va Tshwane va fikelela mati lawa ya nga hlayiseka na ku va ya rihanyu. healthy water.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa maipala xa Mphakelo wa Mati xi lawula matihelo lawa ya landzelaka: swikombelo, tihakelo na ku tsema vukorhokeri bya mati, swipimelo swa mphakelo wa mati, switiviso, vukorhokeri byo ka byi nga pfumeleriwangi bya mphakelo wa mati, swionho, matsalwa na swihlawulekiso swo angarhela. Eka leswi, swilo leswi landzelaka swa langutisiwa:

- Ku hava munhu loyi a nga na mfanelo yo fikelela mati handle ka loko ku ri ku munhu yaloye u endlile xikombelo xo fikelela eka fomo leyi pfumelerikeke hi ku ya hi Xinawana xo Lawula Swikweletl swa Masipala. Leswi swi yimela ntwanano eka vukorhokeri bya mati exikarhi ka Masipala na mutirhisi.
- Tihakelo hinkwato leti vekiweke eka pholisi ya Masipala ya tihakelo na mindzuvo ti ta hakeriwa hi vatirhisi va vukorhokeri bya mati. N'winyi na mutshami va ta va na vutihlamuleri bya nhlangelano byo hakela tihakelo ta mphakelo wa mati.
- Vatirhisi va fanele va nyika xitiviso xa ku tsakela ka vona ku tsema vukorhokeri bya mati, handle ka swona va ta va na vutihlamuleri bya tihakelo leti lavekaka eka Masipala.
- Masipala wu nga ha alela kumbe wu tsema mphakelo wa vukorhokeri bya mati hi ku ya hi Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Mati loko vatirhisi va tsandzeka ku hakela vukorhokeri, loko va nga landzeleli Xinawana xa masipala, loko va ngenenelela eka vukorhokeri bya mati, kumbe hi xikombelo xa vatirhisi. Masipala a wu nge vi na vutihlamuleri eka ku onhaka kwihi na kwihi loku nga ha vangiwaka hi ku aleleriwa kumbe ku tsamiwa ka vukorhokeri bya mati.
- Loko ku ri hava phayiphi yo hlanganisa mati, xikombelo xi nga ha endlwa ku kurisa vukorhokeri bya mati. N'winyi u fanele a rhanga a hakela nxavo wa ku kurisa; hi kona vukorhokeri bya mati byi nga ta ngenisiwa.
- I phayiphi yin'we ntsena yo hlanganisa na nchumu wun'we wo pima wu nga ta nyikiwa eka ndzhawu yihi na yihi. Masipala wu nga ha pfumelela vuhlanganisi byo tlula byin'we loko ku hakeriwa hakelo leyi faneleke, loko ku ri ku vuhlanganisi byin'we byi vanga ku tikeriwa.
- Vatirhisi hinkwato va fanele va vona leswaku ku hava swilo leswi ngenaka eka sisiteme ya mphakelo wa mati.
- Masipala a wu tshembhisi mphakelo wa mati lowu nga kavanyetiweke, kumbe mpimo wa makhulukelo yo karhi, kumbe matimba, kumbe mpimo wo karhi kumbe nkoka wa mati.
- Eka mhaka ya xihatla Masipala wu ga ha kavanyeta mphakelo wa mati handle ka xitiviso. Feme kumbe ndzhawu yihi na yihi leyi lavaka mphakelo wa mati lowu nga tsemiwiki yi fanele yi va na thangi leri nga na vundzeni byo ka byi nga ri ehansi ka mphakelo wa tiarawa ta 24. Masipala wu nge vi na vutihlamuleri bya ku onhaka kwihi na kwihi loku vangikeke hi ku khuluka ka mati ku suka eka swiphayiphani leswi tshikekeke swi pfuleriwile loko mphakelo wa mati wu vuyiseriwa endzhaku ka nkavanyeto.
- Masipala wu nga ha veka ku alela ko angarhela ka mati eka mhaka ya dyandza kumbe hi xivangelo xihi na xihi xin'wana, kumbe wu veka tihakelo to engetela eka matirhiselo ya mati lawa ya hundzaka lawa ya ntsengo lowu tsariweke.
- Loko masipala wu ri na mavonelo ya leswaku matirhiselo ya mutirhisi wa mati ya khumbha mphakelo wa mati eka vatirhisi van'wana hi ndlela yo ka yi nga ri kahle, wu nga ha alela mphakelo wa mati eka mutirhisi ku tiyisisa mphakelo wa mati lowu twalaka eka vatirhisi lavan'wana.
- Nchumu wo pima wu ta nyikiwa eka mphakelo wihi na wihi ku ya eka mutirhisi. Nchumu lowu wu ta tshama wu ri nhundzu ya Masipala naswona wu nga ha cinciwa na ku hlayisiwa hi Masipala. Ku hava munhu loyi a nga ngenenelela eku tirhisiweni ka nchumu wolowo.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Mphakelo wa Mati

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Loko Masipala wu phakela mati eka ndzhawu yihi na yihi handle ko rhanga hi ku hundza hi le ka nchumu lowu tirhisiwaka ku pima kumbe nchumu lowu tirhisiwaka ku pima wu nga tsarisiwangi, masipala wu nga ha pimaneyeta vutalo bya mati lawa ya phakeriweke. Mpimanyeto wa vutalo bya mati lawa ya phakeriwaka wu ta ya hi matirhiselo ya le xikarhi ku nga se fika siku leri ku nga tirhi kahle ku nga kumiwa ha rona.
- Loko vatirhisi va ri na swivangelo swo tshembha leswaku nchumu lowu tirhisiwaka ku pima a wa ha tirhi, va nga ha endla xikombelo hi ku tsala leswaku nchumu wolowo wu ta kamberiwa. Loko nchumu lowu tirhisiwaka ku pima wu kumeka wu nga tirhi, vatirhisi va ta vuyiseriwa eka ntsengo lowu a va fanele va wu hakela. Loko nchumu lowu tirhisiwaka ku pima wu kumeka wu tirha, tihakelo leti hakeriweke eka xikombelo xo kambela a ti nga vuyiseriwi.
- Vatirhisi a va na mfanelo ya hunguto wa ntsengo wa mati lawa ya lahlekeke hikokwalaho ka ku pfuta ka mati loko va tinghenisela mitara ya mati.
- Masipala wu nga lava leswaku vatirhisi va mati va yikambelega matirhiselo ya vona ya mati eka nxavo wa vona.
- Vinyi va na vutihlamuleri bya ku hlayisiwa ka ku ngenisiwa ka mati ya vona endzhaku ka loko mitara ya mati yi ngenisiwile naswona va nga ha tirhisa ntsena switirhisiwa leswi nga na mfungho wa SABS kumbe leswi pfumeleriweke hi Masipala.
- Ku hava xo gwedlha mitsakamisi lexi nga endliwangiki ku ri xi tirha xi nga ta ngenisiwa kumbe ku va xi ya emahlweni xi tirha eku ngenisiweni kwihi na kwihi ka mati.
- Masipala wu nga ha nyika mati hi ku tirhisa tiphayiphi to yima leti nga ta tirhisiwa hi vanhu vo tala, naswona wu nga ha alela mphakelo wa mati ku ya eka mphakelo wa zoni hi vutalo byo ka byi nga ri ehansi ka mphakelo wa mati ya masungulo hi ku ya hi nomboro ya mindyangu.
- Masipala wu nga ha pfumelela mphakelo mati wa ya nkarhinyana, xik. eka ntirho wo aka, hi ku ya hi swipimelo.
- Masipala wu nga lava leswaku vaaki va tsarisa boro kumbe ku tivisa Masipala hi ku tsakela ka vona ku va na boro.
- Miako hinkwayo leyi nga akiwa endzhaku ka ku sunguriwa ka Xinawana lexi xa masipala yi fanele yi landzelela swilaveko leswi vekiweke eka xinawana xa masipala hi mayelana na ku vakeriwa ka swo lwa na ndzilo (swi nga katsi ndzyangu wa ntolovelo).
- Phayiphi yin'we yo ngenisa vukorhokeri bya ndzilo (handle ka tisisiteme to fafazela) na vukorhokeri bya mphakelo wa mati yo kota ku khomeka yi ta nyikiwa.
- Masipala wu na mfanelo yo kambela na ku lerisa ku lulamisiwa ka tisisiteme hinkwato leti nga ri ki hi ndlela leyi Xinawana xa masipala xi ti lavaka ha yona. Loko ti nga lulamisiwi hi nkarhi lowu twalaka, Masipala wu na mfanelo yo lunghisa sisiteme ya mati hi nxavo lowu nga ta hakeriwa hi n'winyi wa xitandi.

Maendlelo yo landzelela

- Vaaki va fanele va tirhisa mati hi vutlharhi naswona hi ku ya hi Xinawana xa masipala ku tiyisisa ku kota ku ya emahlweni ka switirhisiwa swa mphakelo wa mati.
- Eka swivutiso swo angarhela hi mayelana na mphakelo wa mati, fonela Vukorhokeri bya Vatirhisi bya Dorobankulu ra Tshwane eka 012 358 9999.
- Eka timitara leti tshovekeke, tiphayiphi ta mati leti bulikeke kumbe ku pfumaleka ka mphakelo wa mati, fonela 012 358 2111.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Ku landzelela Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Mati na ku tirhisa mati hi vukheta i swa nkoka eka mbango lowu mati ku nga xitirhisiwa xa nkoka. Loko vanhu va nga landzeleri Xinawana xa masipala, leswi landzelaka swi nga ha humelela:

- Matirhiselo ya mati ya nge lawuriwi na ku landzelerisiwa.
- Switirhisiwa swa mphakelo wa mati (swo fana na tiphayiphi) swi ta onhiwa.
- Nxavo wa vukorhokeri bya mphakelo wa mati wu ta tlakuka.
- Mati ma ta thyakisiwa hi mhaka ya tinhlayo to ngenisiwa ka mati leti nga pfumeleriwangiki.

Mindziho

Loko wo kumeka u ri na nandzu wa xionho hi ku ya hi Xinawana xa masipala, u nga ha langutana na fayini kumbe xigwevo xo ya ejele xa kwalomu ka tin'wheti ta mune kumbe, loko xionho xi ya emahlweni, fayini yo yisa emahlweni ya siku rin'wana na rin'wana leri xionho xi yaka emahlweni.

Xinawana xa Mbhasiso xa Dorobankulu ra Tshwane

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xa Mbhasiso xi lawula ku tirhisiwa ka vukorhokeri bya mbhasiso lebyi nyikiwaka hi Dorobankulu ra Tshwane. Xi endleriwe ku tiyisisa leswaku vaaki va doroba va hanya eka mbango lowu nga na rihanyu lerinene na ntivo-rihanyu na leswaku switirhisiwa sw mati swa sirheleriwa eka thyaka ra swihalaki ku suka etifemeni.

Xinawana xa masipala xa Mbhasiso xi pfumelela ku lawuriwa ka vukorhokeri bya mbhasiso ku tiyisisa leswaku rihanyu na mbango wa vanhu va tiko swi sirhelelekile ku suka eka ku cukumetiwa ka swa nkululo na thyaka ra swihalaki ri le tifemeni ro ka ri nga ri ra vutihlamuleri.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xi langutisa swilo leswi landzelaka:

- Ku hava munhu loyi a nga na mfanelo yo fikelela vukorhokeri bya mbhasiso handle ka loko a endle xikombelo xa mfikelelo naswona xikombelo xi pasisiwile.
- Ku hava munhu loyi a nga ngenisaka, akaka kumbe fambisaka sisiteme ya mabasiselo ya nkululo kumbe mbhasiso wa mati handle ko rhangha hi ku kuma mpfumelelo wa Masipala.
- Masipala wu nga pfumelela ku tirhisiwa ka mphomiso wo cela ehansi ka misava kutani ku cheriwa maribye lamantsongo ku fambisa nkululo loko swipimelo swin'wana swi fikeleriwele.
- Masipala wu nga ha pfumelela ku tirhisiwa ka swihambukelo swa goji leswi nga mphyuphyiso loko swipimelo swin'wana swi fikeleriwele.
- Masipala wu nga ha pfumelela ku tirhisiwa ka mathangi yo hlayisa loko swipimelo swin'wana swi fikeleriwele.
- Masipala wu fanele wu nyika lemukiso lowu tsariweke eka ku fambisiwa ka nkululo hi ntleketlo wa gondzo ku ya eka ndzhawu yo basisela kona mati. Pfumelelo wu ya hi swipimelo swin'wana naswona wu nga ha tlheriseriwa endzhaku loko munhu a nga landzeleri swipimelo swa Xinawana xa masipala.
- Masipala wu ngenisa tiphayiphi ta nkululo eka tindzhawu. Vinyi va tindzhawu va fanele va, hi ntsengo wa vona, ngenisa xiphomiso ku ya eka tiphayiphi ta nkululo. Ntsena pulambara kumbe injhiniyara leyi pfumeleriweke yi nga ngenisaka tiphayiphi ta nkululo ku ya eka phayiphi ya nkululo.
- Tiphayiphi na swilo leswi tirhisiwaka swi fanele swi landzelela xedulu ya tiphayiphi na swilo leswi tirhisiwaka swa masipala leswi pfumeleriweke kumbe na swipimelo swa SABS. Loko ku ngenisiwa ka xiphomiso ku nga landzeleri, n'winyi u fanele a lunghisa xiphomiso hi ku ya hi swilaveko leswi pfumeleriweke.
- Ku hava munhu loyi a pfumeleriweke ku cela misava kumbe ku aka ehenhla ka phayiphi ya nkululo. Masipala wu na mfanelo yo herisa xivumbeko xihi na xihi kumbe ku pfala goji rihi na rihi na ku kuma ntsengo wo endla tano eka muonhi.
- Ku hava munhu loyi a nga pfumelelaka swilo swo fana na girisi kumbe thyaka ro tiya ku va ri hlengeletana na ku pfala nkululo wa phayiphi ya nkululo. Loko ku pfaleka ku humelela, n'winyi u fanele a teka magoza ya xihatla ku basisa ku pfaleka. Loko ku pfaleka ku va kona eka xiphemu xa phayiphi ya nkululo leyi hlayisiwaka hi Masipala, n'winyi kumbe mutshami u fanele a tivisa Masipala.
- Ku hava mati ya tiva ro bukuxa lawa ya nga cheriwaka egondzweni, mugero wa mati ya mpfula kumbe xiphomiso xa mati ya mpfula lexi nga xa Masipala. Mati lawa ya basisiweke ku suka eka tiva ro bukuxa ya nga ha cheriwa eka sisiteme yo phomisa ya ndzhawu laha tiva ro bukuxa ri nga kona.
- Mati ya mpfula ya nga ka ya nga cheriwa eka tiphayiphi ta nkululo.
- Nkululo wu nga ka wu nga cheriwa eka swiphomiso swa mati ya mpfula.
- Thyaka ra swihalaki ra le tifemeni ri nga ha cukumetiwa ntsena eka phayiphi ya nkululo loko ku ri na pfumelelo lowu tsariweke hi Masipala loko swilaveko swin'wana swo karhi swi fikeleriwele.

Maendlelo yo landzelela

- Vaaki va fanele va landzelela Xinawana xa masipala xa Mbhasiso ku tiyisisa mbango lowu hlayisekeke na ku hanya kahle eTshwane.
- Eka swivutiso swo angarhela hi mayelana na mbhasiso, fonela Vukorhokeri bya Vatirhisi bya Dorobankulu ra Tshwane eka 012 358 9999.
- Eka ku hlenganisiwa ka nkululo na ku vika nkululo lowu nga khulukiki kumbe wu nga tirhiki kahle, fonela 012 358 2111.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vanhu va nga landzeleri Xinawana xa masipala xa Mbhasiso, sisiteme ya nkululo yi nga ha onhiwa naswona mbango na rihanyu ra vanhu swi nga khumbheka hi ndlela yo ka yi nga ri kahle.

Mindziho

Hi ku landza Nawu wa Mati, munhu wihi na wihi loyi a endlaka swo hambana na ku nyikiwa ka Xinawana xa masipala xa Mbhasiso kumbe swipimelo swihi na swihi leswi tsariweke eka Xinawana xa masipala u na nandzu wa xionho. Eka siku rin'wana na rin'wana leri xionho xi ya ka emahlweni endzhaku ka siku leri a nga nyikiwa ha rona xitviso lexi tsariweke ku endla kumbe ku tshika ku endla, munhu u vuriwa ku va a ri na nandzu wo hambana naswona, loko o gweviwa, a nga ha langutana na mindziho yihi na yihi kumbe hinkwayo hi laha yi langhiweke hakona hi majisitarata nkarhi na nkarhi.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Mphakelo wa Gezi

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa gezi xi lawula ku tirhisiwa ka vukorhokeri bya gezi leri phakeriwaka hi Dorobankulu ra Tshwane ku tiyisisa leswaku switirhisiwa swa gezi swi tirhisiwa hi ndlela yo hlayisa na ku kota ku sirhelela mbango.

Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Gezi xi pfumelela ku lawuriwa ka mphakelo wa gezi ku tiyisisa leswaku switirhisiwa swa gezi swi hlayisiwile, leswi swi endlaka leswaku vaaki va Tshwane va kota ku fikelela vukorhokeri bya gezi lebyi hlayisekeke na ku va byo hlayisa.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

Timhaka leti landzelaka ti tsariwile eka Xinawana xa masipala:

- Ku hava munhu loyi a nga tirhisaka gezi handle ka ntwanano lowu tsariweke na Masipala. Xikombelo xi fanee ku endliwa eka fomo leyi tsariweke ya Masipala.
- Muinjhiniyara kumbe muofisiri loyi a pfumeleriweke u pfumeleriwa ku ngena tindzhawu tih na tih loko tiehleketeriwa ku va ti tlula Xinawana xa masipala, loko ku ri ku ku lunglisiwa ku fanele ku endliwa kumbe loko ku ri ku ku kambela ko angarhela ku fanele ku endliwa.
- Loko ku ri ku gezi ri le ku tirhisiweni hi ndlela yo ka yi nga ri kahle kumbe yo ka yi nga hlayisekangi, Masipala wu nga ha tsema mphakelo wa gezi ku ya eka mutirhisi. Kutani mutirhisi u ta fanela ku hakela hakelo ya ntsemo, naswona loko ku ri ku gezi ri tlhela ri ngenisiwa, mutirhisi u ta fanela ku hakela hakelo yo ngenisa nakambe.
- Mutirhisi u fanele a hakela vukorhokeri bya gezi lebyi a nyikiweke byona eka ndzhawu ku nga ri endzhaku ka siku leri vekiweke.
- Ku hava munhu loyi a nga xavisaka gezi ku ya eka ndzhawu yin'wana handle ka mpfumelelo wa Masipala.
- Ntsena vaofisiri lava pfumeleriweke va nga susaka, ngenelolaka kumbe ku tshova xipfalo xa mitara ya gezi kumbe nchumu wo sirhelela.
- Ku hava munhu loyi a nga ngenelolaka mitara ya gezi.
- Ku hava munhu loyi a nga akaka muako kumbe xivumbeko xih na xih, kumbe a nga byalaka nsinya kumbe xigungwana xih na xih lexi nga ta ngenelolaka kumbe ku veka sisiteme ya gezi enghozini.
- Ku hava munhu loyi a nga celaka misava yih na yih leyi nga eku suhi na sisiteme yo phakela gezi.
- Ku hava munhu loyi a nga susaka kumbe onhaka xiphemu xih na xih xa sisiteme yo phakela gezi.
- Ku hava munhu loyi a nga pfumeleriwangiki loyi a nga hundziselaka gezi, kumbe ku tirhisa gezi leri nga hundziseriwa swi nga ri enawini.
- Vinyi va fanele va tiyisisa leswaku mirhi na swimilana a swi ngenelolaka sisiteme ya gezi.
- Masiapala wu nga ha susa xivumbeko kumbe xilo xih na xih lexi nga ngenelolaka kumbe xi nga onhaka sisiteme ya gezi, naswona muonhi u ta va na vutihlamuleri bya tihakelo.
- Ku hava munhu loyi, handle ka muofisiri loyi a pfumeleriweke, a nga pfumeleriwa ku ngenisa gezi rintshwa eka mphakelonkulu kumbe laha ku hlanganisiwaka kona.
- Loko Masipala wu tsemile vukorhokeri, i muofisiri loyi a pfumeleriweke ntsena a nga ngenisa vukorhokeri nakambe.
- Vatirhisi va fanele va tiyisisa leswaku ku ngenisiwa ka gezi eka tindzhawu ta vona ku hlayisiwa kahle naswona va fanele va nyika Masipala xitifikheti xo landzelela loko gezi ri nga se ngenisiwa eka tindzhawu ta vona.
- Loko ku ri na ku cinca ka vun'winyi, n'winyi lowo sungula u fanele a nyika xitiviso lexi tsariweke xa masiku mambirhi ya ntirho hi ku navela ka yena ku tshika ku tirhisa mphakelo wa gezi.
- Mutirhisi u na vutihlamuleri eka tihakelo tih na tih leti va ka kona hikokwalaho ka ku onhaka kumbe ku lahleka ka xitirhisiwa xa mitara.
- Masipala wu na mfanelo yo kambela switirhisiwa swa mitara.
- Mutirhisi a nga kombela Masipala ku kambela switirhisiwa swa mitara hi ku hakela hakelo leyi vuriweke. Loko swi kumeka leswaku mitara a yi landzeleri swilaveko swa sisiteme swa akhuresi, xitirhisiwa xi fanele xi cinciwa naswona hakelo yi fanele yi vuyiseriwa eka mutirhisi.

Xinawana xa Mphakelo wa Gezi xa Dorobanukulu ra Tshwane

Maendlelo yo landzelela

- Vaaki va fanele ku tirhisa gezi hi vuhlayiseki na hi ku ya hi Xinawana xa Mphakelo wa Gezi ku tiyisisa leswaku mimpimo ya vuhlayiseki ya landzeleriwa na ku sirhelela ku onhiwa ka switirhisiwa swa gezi.
- Eka swivutiso swo angarhela, fonela va Vukorhokeri bya Vatirhisi va Tshwane eka 012 358 9999.
- Kumbe xana, eka swivutiso swa gezi kumbe ku vika milandzu, fonela rinqingho ra mahala ra 080 1111 556 kumbe 012 358 3211 kumbe 012 339 9111.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

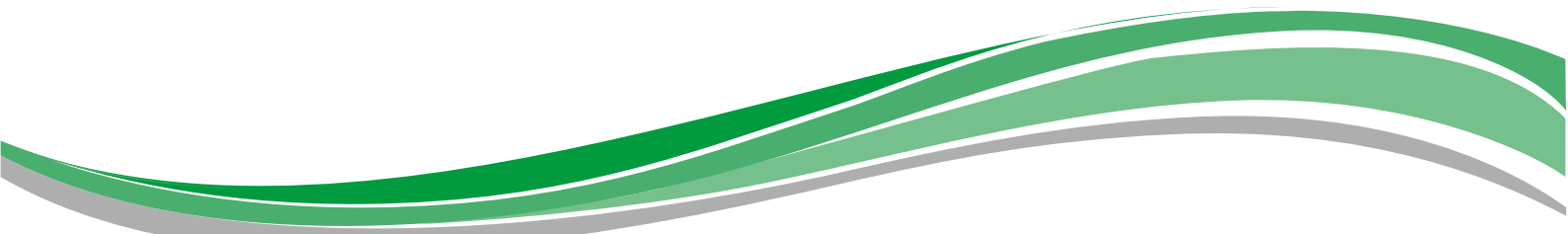
Ku landzelela Xinawana xa masipala na matirhiselo lamanene ya gezi i swa nkoka eka mbango lowu gezi ku nga xitirhisiwa xa nkoka swinene. Loko vanhu va nga landzeleri Xinawana xa masipala, leswi landzelaka swi nga ha humelela:

- Matirhiselo ya gezi a ya nge lawuriwi na ku landzelerisiwa.
- Switirhisiwa swo phakela gezi swi ta onhiwa.
- Ntsengo wa vukorhokeri bya mphakelo wa gezi wu ta tlakuka.
- Vuhlanganisi byo ka byi nga ri enawini byi ta vanga swiyimo swo ka swi nga hlayisekangi eka vaaki.

Mindziho

Loko vanhu va nga landzeleri Xinawana xa masipala xa Mphakelo wa Gezi, va nga ha kuma fayini. Ku yisa emahlweni, muonhi u ta fanela ku hakela Masipala eka ku lahlekeriwa kumbe ku ohnakeriwa kwihi na kwihi loku Masipala wu veke na kona hikokwalaho ko tlula nawu.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Thyaka ro Tiya

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Thyaka ro Tiya xi lawula ku vekiwa, ku susiwa na ku cukumetiwa

*Rhandza doroba ra wena.
Hlonipha mbango.
Tshika ku thyakisa.*

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Dorobankulu ra Tshwane ri na vutihlamuleri byo lawula macukumetelo ya thyaka eTshwane.
- Ntsena Dorobankulu ra Tshwane kumbe muniyiki wa vukorhokeri wa rona loyi a pfumeleriweke a nga cukumetaka thyaka eTshwane.
- Ndzhawu yin'wana na yin'wana eTshwane yi fanele yi tshama yi nga ri na thyaka. Loko munhu wihi na wihi a tsandzeka ku endla sweswo, Dorobankulu ra Tshwane ri ta simeka vukorhokeri byo susa thyaka eka hakelo ya mutshami kumbe n'winyi.
- Mutshami kumbe n'winyi loyi a endlaka thyaka u na vutihlamuleri bya akhawunti ya thyaka handle ka loko ko humesiwa vumbhoni bya leswaku a nga ha ri mutshami na/kumbe n'winyi wa ndzhawu.
- Tivisa Dorobankulu ra Tshwane eka masiku ya nkombo hi thyaka kumbe malunghiselelo yan'wana, endzhaku ka sweswo Dorobankulu ra Tshwane ri fanele ri simeka vukorhokeri lebyi faneleke.
- Vutihlamuleri bya hakelo ya vukorhokeri byo susa thyaka byi langhiwa hi siku ra ku phakela kumbe siku ra ku susa swichela thyaka, byi seketeriwa hi matsalwa ya vumbhoni yo huma eka Dorobankulu ra Tshwane.
- Dorobankulu ra Tshwane ri nga ha cinca vukorhokeri eka ndzhawu yihi na yihi hi ku ya hi ku cinca ka ntiko wa thyaka.
- Swikhomela hinkwaswo swo chela thyaka swi ta tshama swi ri nhundzu ya Dorobankulu ra Tshwane naswona swi nga ha tirhisiwa ntsena ku veka thyaka ra bindzu, ra le kaya kumbe ra le nghadini. Vaaki va ta va na vutihlamuleri bya ku lahleka kumbe ku onha swikhomela hi vomu. Vaaki va fanele va vika ku lahleka kumbe ku onhaka ka swikhomeo eka Dorobankulu ra Tshwane.
- Vaaki va fanele va nyika switirhisiwa swo hlayisela leswi pfumeleriweke eka tinxaka hinkwato ta swikhomelo swo chela thyaka eka tindzhawu ta vona. Switirhisiwa leswi swi fanele swi landzelela swinawana swa muako leswi yelanaka. Swikhomelo swi fanele ku hlayisiwa eka switirhisiwa sweswo, handle ka hi siku ro susa.
- Dorobankulu ra Tshwane ri nga ha langha ndzhawu ya xiviri ya swikhomelo hi swikongomelo swo susa thyaka.
- Swikhomelo swa thyaka swi fanele ku va swi vekiwele ehandle ku nga se ba 07:00 ku va swi ta susiwa ku suka eka ndzhawu leyi kombetiweke hi Dorobankulu ra Tshwane.
- Veka thyaka ro karhi (xikombiso, thyaka ro tsakama (thyaka ra swakudya), ro aka/ra tifeme, ra laha ku tshamaka vanhu, ra feme yo hlawuleka, ra ngozi na ra swa vutshunguri) eka swikhomelo (leswi vuriweke) swo karhi.
- Veka thyaka eka swikhomelo leswi pfumeleriweke hi minkarhi hinkwayo handle ka loko pfumelelo lowu tsariweke wu nyikiwele hi Dorobankulu ra Tshwane ku va swa quva, thyaka ra swakudya, swihalaki, swilo swa khombo na swilo leswi nga pfuxetiwa hivuntshwa. Vaaki va fanele va hlayisa swikhomelo swi basile na ku va hava switsongwatsongwana.
- Ku hava swikhomelo swa thyaka leswi nga susiwaka eka ndzhawu handle ka mpfumelelo wa Dorobankulu ra Tshwane.
- Gandlelo ra thyaka eka ndzhawu ri fanele ri va ri range hi ku pfumeleriwa hi Dorobankulu ra Tshwane.
- Papilla ro sirhelela ra laveka ku suka eka mutshami kumbe n'winyi laha thyaka ri faneleke ku susiwa eka ndzhawu.
- Thyaka ra le tifemeni, ra tifeme to hlawuleka, ra ngozi na ra swa vutshunguri a ri fanelelangi ku vanga ritshuri, ku nyenyetsa, nthakiso kumbe ngozi ya vuhlayiseki, naswona ndzhawu yo veka thyaka eku suhi na swikhomelo swo chela thyaka yi fanele yi tshama yi basile na ku pfumala thyaka na ku sirhela.
- Vasusi lava pfumeleriweke va thyaka ra le tifemeni, ra le nghadini, ro hlawuleka ra le kaya na ro tala va fanele va chela thyaka rolero eka tindzhawu to cukumeta kona leti kombetiweke eka tikontiraka ta vona.
- Thyaka hinkwaro ra le nghadini, ro hlawuleka ra le makaya na ro tala ri fanele ku susiwa ku sivela ku nyenyetsa kumbe ngozi ya ndzilo.
- Tindzhawu to cukumeta thyaka ro huma etinghadini ri nga ha tirhisiwa ntsena hi vaaki hi xikongomelo xo cukumeta thyaka ra le nghadini. Van'watikontiraka va Dorobankulu ra Tshwane na va vukorhokeri bya tinghadi va fanele va cukumeta thyaka ra le tinghadini ntsena eka tindzhawu leti celeriweke ku cukumeta kona thyaka hi ku ri seletela.
- Hi pfumelelo lowu tsariweke wa Dorobankulu ra Tshwane, swikhomelo swa thyaka ro aka swi nga ha vekiwa eka gondzo leri hlayiseriweke swo karhi ku ringana nkarhi lowu vekiweke. Swikhomelo leswi swi fanele swi va na vuxokoxoko bya n'winyi, swi va swi ri na mimfungho yo vangama kumbe swivangamisi hilaha swi langhiweke hakona na ku va swi pfariwele loko swi tleketliwa.
- Ku veka switirhisiwa swo aka ehandle ka muako kumbe emagongweni lawa ya hlayiseriweke swo karhi swi yirisiwile.
- Thyaka ro aka ri fanele ku cukumetiwa eka tindzhawu ta Dorobankulu ra Tshwane ro cukumetela kona hi hakelo leyi rhangenge yi lulamisiwa.
- Vaofisiri va Dorobankulu ra Tshwane va nga ha nghena eka ndzhawu yihi na yihi ku endlaka swikambelo na ku tiyisisa, na ku kambela maendlelo na macukumetelo ya tinxaka hinkwato ta thyaka.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Thyaka ro Tiya

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Timfanelo ta tindzhawu hinkwato to cukumeta thyaka ta Dorobankulu ra Tshwane tihlayisiwile. Munhu wihi na wihi loyi a ngenaka eka ndzhawu yo cukumeta thyaka u fanele a –
 - tirhisa ntsena tindzhawu to fikelela leti pfumeleriweke;
 - loko swi laveka, a yisa thyaka ku va ri ya pimiwa;
 - nyika vuxokoxoko bya leswi thyaka ri tshamiseke swona;
 - landzelela swilerio kumbe milawu ya macukumetelo;
 - hakela hakelo leyi lavekaka; na ku
 - cukumeta thyaka hi minkarhi leyi vuriweke ntsena.
- Ku ngena ku nga ha aleriwa loko munhu a endle swo hambana na Xinawana xa masipala kumbe loko ku ri ku thyaka ra muxaka wo karhi ri nga ka ri nga siyiwi endzhawini yo karhi yo cukumeta thyaka (xikombiso, munhu un'wana a nga ka a nga cukumeti thyaka ro aka eka ndzhawu yo cukumeta thyaka ro huma enghadini, kumbe munhu loyi a pyopyiweke a nga ka a nga ngeni eka ndzhawu yo cukumeta thyaka).
- Ku hava munhu loyi a nga ta va a pyopyiweke kumbe ku tisa byalwa eka tindzhawu to cukumeta thyaka ta Dorobankulu ra Tshwane.
- A ku pfumeleriwi swilo kumbe tikhemikhali leti nga vangaka khombo ra ndzilo eka tindzhawu to cukumeta thyaka ta Dorobankulu ra Tshwane.
- A ku pfumeleriwi swiharhi leswi feke kumbe nyama leyi boleke eka tindzhawu to cukumeta thyaka ta Dorobankulu ra Tshwane handle ko rhanga hi ku kuma mpfumelelo lowu tsariweke.
- Tindzhawu hinkwato to ka ti nga ri ta mfumo to cukumetela eka tona ti fanele ku va ti tsarisiwile na Dorobankulu ra Tshwane.
- Ku hava munhu loyi a nga thyakisaka ndzhawu ya mani na mani, kumbe ku pfumelela vatriri va vona kumbe vanhu lava nga ehansi ka vulawuri bya vona ku va va thyakisa. Tirhisa swikhomelo leswi nyikiweke hi xikongomelo xexo.
- A ku pfumeleriwi ku cukumetiwa kwihi na kwihi ko ka ku nga ri enawini. Thyaka leri siyiweke ri ta susiwa hi Dorobankulu ra Tshwane handle ko pfumela vutihlamuleri bya ku onhaka kwihi na kwihi.
- Vanhu lava va cukumetaka thyaka swi nga ri enawini va ta lerisiwa ku cukumeta thyaka, kumbe Dorobankulu ra Tshwane ri ta susa thyaka hi hakelo ya muonhi.
- Eka tindzhawu leti nga fikelekiki, mutshami kumbe n'winyi u ta va na vutihlamuleri bya ntsengo wa vukorhokeri byo susa thyaka lebyi nyikiweke hilaha byi lulamisiweke hakona hi Dorobankulu ra Tshwane.
- Mutshami kumbe n'winyi wa ndzhawu u ta va na vutihlamuleri bya ku nyenyetsa kumbe nxungeto wa vuhlayiseki lebyi yelanaka na ku basa, kumbe ku sivela kumbe ku susiwa ka thyaka eka ndzhawu.
- Tinomboro ta switarata ti fanele ti vonaka kahle ku suka exitarateni.
- Ku hava swilo leswi lavaka ku pfuxiwa hi vutshwa leswi nga vekiwaka eka ndzhawu, tanihi leswi swi nga nxungeto kumbe swi nyenyetsaka.
- Tikhamphani to pfuxeta swilo hi vuntshwa ti fanele ti endla hi ku landza swilaveko swa xinawu.
- Swilo leswi pfuxetekaka hi vutshwa swi fanele swi vekiwa eka ndzhawu yo endlela kona.
- Ku tsandzeka ku hakela vukorhokeri byo susa thyaka lebyi nyikiweke hi Dorobankulu ra Tshwane i xionho.
- Vinyi kumbe vatshami hinkwavo va ndzhawu va hakela xibalo xa doroba xo basisa, handle ka ku languta ku munyiki wa vukorhokeri u pfumeleriwele.
- Vanyiki wa vukorhokeri vo ka va nga ri va masipala va fanele ku endla xikombelo lembe na lembe eka Dorobankulu ra Tshwane ku pfuxeta vukorhokeri byo susa thyaka kumbe tiphemiti to pfuxeta swilo hi vuntshwa.

Maendlelo yo landzelela

Vaaki va fanele ku tiyisisa leswaku va landzelela Xinawana xa masipala naswona a va thyakisi kumbe a va cukumeti thyaka laha swi nga ri ki enawini. Ku kuma mahungu yo tala, fonela Vukorhokeri bya Vatirhisi bya Dorobankulu ra Tshwane eka 012 358 9999.

Eka swivutiso swa thyaka ro tiya, mahungu hi mayelana na tindzhawu to cukumeta thyaka na swikombelo swa swichela thyaka na swikhomelo, fonela va swa Mafambiselo ya Thyaka eka nomboro ya mahala ya: 080 020 2103.

Vaaki va fanele va tirhisa tindzhawu leti faneleke eka thyaka ra muxaka wo karhi, na xikhomelo xa kona eka ku veka thyaka ro karhi. Swichela thyaka swa tima leswi nga na mavhilwa i swo chela thyaka leri omeke kumbe thyaka ra le kaya, naswona swichela thyaka swa rihlaza leswi nga na mavhilelwa swi tirhisiwa ku chela thyaka leri tsakamaka. Mabindzu lawa ya vangaka thyaka ra swakudya ya fanele ya endla leswaku swichela thyaka swa wona swi tekiwa siku na siku.

Loko swichela thyaka swi nga susiwangi, fonela 012 358 9461.

Ku vutisa hi mayelana na swichela thyaka swa le makata, fonela 012 358 0554/26.

Ku vutisa hi mayelana na swikhomelo swo tala, fonela 012 358 0528/29.

Ku vika switarata leswi faneleke ku basisiwa, fonela 012 358 0549/59.

Ku vika nhundzu ya Huvo leyi faneleke ku basisiwa, fonela 012 358 0547.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Ku nga landzeleri Xinawana xa masiplala xa Thyaka ro Tiya swi nga ha vanga swiphiso swo tala swa rihanyu na swa mbango.

Mindziho

Vaaki lava nga landzeleri Xinawana xa masipala va nga ha kuma fayini. Loko va ya emahlweni na xionho, va nga ha kuma fayini ya siku rin'wana na rin'wana leri xionho xi ya ka emahlweni. Loko va tsandzeka ku basisa thyaka, Masipala wu nga ha basisa (ku katsa na swimilana leswi kuleke ku hundza mpimo). Ntsengo wu ta ngenisiwa eka akhawunti ya mutirhisi.

Xinawana xa Gauteng xa Mafambiselo ya Thyaka ra Nxungeto wa Rihanyu, 2004

Xinawana xi kandziyisiwile hi ku ya hi xiyenge xa 24(c) xa Nawu wa Nhlayiso wa swa Mbango, 1989 (Nawu wa 73 wa 1989). Xi veka swilaveko swa mafambiselo ya thyaka ra nxungeto wa rihanyu. Thyaka ra nxungeto wa rihanyu ri fanele ri fambisiwa hi ku ya hi Xinawana.

Maendlelo yo landzelela

Loko u navela ku tiva hilaha u nga landzelelaka hakona Xinawana kumbe u nyika xivilelo hi mayelana na ku nga landzeleri, fonela Vukorhokeri bya Rihanyu bya Masipala eka 012 358 4656.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Ku nga kandzeleri Xinawana swi nga ha vanga swiphiqo swo tika swa rihanyu na swa mbango.

Mindziho

Ku tsandzekaka ku landzelela Xinawana swi nga ha vanga ku kuma xitiviso xa ku landzelela. Loko ku tlula nawu swi ya emahlweni, magoza ya nawu ya nga ha teikiwa naswona fayini yi nga nyikiwa.

Xinawana xa Vuhlayisi bya Tinyoxi xa Dorobankulu ra Tshwane

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xi lawula vuhlayisi bya tinyoxi hi ku tirhisa maendlelo ya mpfumelelo.

Xinawana xa masipala xa Vuhlayisi bya Tinyoxi xi lawula tiphemiti to hlayisa tinyoxi leswaku ku tiyisisiwa leswaku tinyoxi ti nga nyenyetsi vaaki kumbe ku va ta khombo eka vutomi bya munhu kumbe xiharhi.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Ku hava munhu loyi a nga hlayisaka tinyoxi eTshwane handle ka mpfumelelo wo huma eka Masipala.
- Xikombelo xi fanele xi endliwa hi ku tsala. Loko xikombelo xi pfumeleriwe, mukombero u fanele a hakela hakelo leyi lavekaka. Ku hava hakelo leyi hakeriwaka loko tinyoxi ti hlayisiwa hi swikongomelo ntsena swa endla ndzingeto kumbe tidyondzo.
- Mpfumelelo wu fanele wu pfuxetiwa lembe na lembe naswona xikombelo xi fanele xi endliwa hi ku tsala.
- Mpfumelelo wu nga ha herisiwa loko munhu a nga landzeleri Xinawana xa masipala kumbe loko tinyoxi ti nyenyetsa vaaki kumbe ti ri ta khombo eka vutomi bya munhu kumbe xiharhi.
- Mukhomi wa mpfumelelo u fanele alandzelela swipimelo leswi landzelaka:
 - Tinyoxi ti fanele ti hlayisiwa eka xisaka xa tinyoxi lexi tiyeka, xi nga ngheneki mati na ku pfumelela swihlenge ku va swi endla mafureme lawa ya nga ta susiwa na ku hambanyisiwa ku suka exisakeni.
 - Swisaka swa tinyoxi swi fanele swi va kwalomu ka 100 m ku suka eka tindzhawu ta vaaki, tindzhawu ta mabindzu kumbe tindzhawu laha swiharhi kumbe swinyenyana swi hlayisiwaka kona.
 - Swisaka swa tinyoxi swi fanele swi va swi rhendzeriwe hi darata, khumbhi kumbe rihlampfu leri nga kwalomu ka vulehi bya 1,5 m nakambe kwalomu ka 5 m ku suka exisakeni.
 - Loko munhu a hlayisa tinyoxi hi ku hambana na Xinawana xa masipala, Masipala wu nga ha n'wu nyika xitiviso ku va a susa kumbe ku herisa tinyoxi eka ntsengo wa n'winyi kumbe mutshami wa ndzhawu.
 - Loko tinyoxi ti ri ta khombo eka vutomi bya munhu, Masipala wu nga ha tisusa kumbe wu tihersa handle ko nyika xitiviso eka n'winyi kumbe mutshami.

Maendlelo yo landzelela

Ku endla swivilelo swa tinyoxi kumbe ku endla xikombelo xa mpfumelelo, tihlanganise na *Municipality's Booyen Nursery* (Xiyenge xa Mafambiselo ya swa Mbango) eka—

- ringingho 012 379 3123 or 012 377 0568; kumbe
- fekisi 012 377 1431.

Ku endla xivilelo hi mayelana na ku hlayisa tinyoxi, fekisa papilla ri ya eka Xiyenge xa Mafambiselo ya swa Mbango, u nyika kherefu ya laha tinyoxi ti hlayisiwaka kona na ku kombisa muxaka wa swiphiqo leswi nga kona.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vaaki va nga landzelelri Xinawana xa masipala xa Vuhlayisi bya Tinyoxi, ti nga ha veka vutomi bya vona na swiharhi ekhombyeni edorobeni.

Mindziho

Loko vaaki va nga landzeleri Xinawana xa masipala xa Vuhlayisi bya Tinyoxi, va nga ha fayiniwa.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Malawulelo ya Swikweleti

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Xinawana xa masipala xa Malawulele ya Swikweleti xi lawu mahakelo ya tiakhawunti ta masipala na tihakelo ta gezi, gasi na matirhiselo ya mati, ku susiwa ka thyaka, vukorhokeri bya mbhasiso, tihakelo na mindzuvo leyi lavekaka hi ku ya hi nkoka wa tindzhawu na ntswalo lowu lavekaka eka ntsengo lowu saleke.

Xinawana xa masipala xa Malawulelo ya Swikweleti xi lawula mahakelelo ya vukorhokeri bya masipala byo fana na mphakelo wa gezi na mati ku tiyisisa leswaku vukorhokeri byi kota ku tiyisa emahlweni hi tlhelo ra swa timali na hi ku pfuna.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Masipala wu nga ha veka hakelo na ku kuma ntswalo eka ntsengo wihi na wihi lowu nga salela endzhaku lowu a wu fanele wu hakeriwile.
- Laha tihakelo leti endleriweke masipala ti nga ariwa hi bangi, Masipala wu nga ha veka hakelo na hakelo ya vulawuri eka akhawunti ya mukoloti.
- Tihakelo hinkwato, ku katsa na tihakelo ta maloyara na murili leti veke kona hinkarhi wa ku vuyisela mali yi ta ngenisiwa eka akhawunti ya mukoloti.
- Mali ya ndziho yi nga ha laveka eka gingiriko wihi na wihi wo tsundzuxa, kumbe ku londza hakelo, ku suka eka mukoloti.
- Laha vukorhokeri byi nga tsemiwa hikokwalaho ka ku nga landzeleri Xinawana xa masipala, hakelo ya ntsemo yi nga ha laveka.
- Ku hava vukorhokeri bya masipala lebyi nga ta nyikiwa handle ko endliwa ka ntwanano wa vukorhokeri na dipoziti yi hakeriwile eka Masipala.
- Xitiviso xo herisa ntwanano wa vukorhokeri xi fanele xi va xo tsariwa.
- Masipala wu fanele wu va na pholisi ya malawulelo ya swikweleti na ya mahlengelletelo ya swikweleti ku lawula maendlelo yo lawula swikweleti.
- Masipala wu nga arisa kumbe wu tsema vukorhokeri eka mutirhisi loko a –
 - tsandzeka ku hakela vukorhokeri;
 - tsandzeka ku landzelela swipimelo;
 - sivela vukorhokeri eka mutirhisi un'wana;
 - yisa mphakela wa vukorhokeri lebyi nga ri ki enawini eka mutirhisi un'wana;
 - endla xiyimo xa ngozi kumbe a tlula xinawana; naswona a
 - vekiwe eka ku va a tekeriwa muako wa yena, ku pfariwa, ku pfumala mali kumbe mafambiselo ya vuavanyisi.
- Masipala wu nga vuyisela vukorhokeri ntsena loko mutirhisi a landzelerile swihlawulekiso swa pholisi ya vulawuri bya swikweleti kumbe a hakerile mintsengo hinkwayo leyi lavekaka (ku katsa na tihakelo ta ku tsema na ta ku ngenisa nakambe).
- Mukoloti a nga endla ntwanano wo tsariwa na ku sayiniwa, na Masipala ku va a hakela hakelo, ntsengo na ntswalo lowu saleke hi hakelo yo landzelelana ya n'hweti na n'hweti.
- Mabalana kumbe muofisiri un'wana wa ntsariso wa nhundzu leyi nga susiwiki a nga tsarisa ntsena ku hundziseriwa ka nhundzu loko xitifikheti lexi vulaka sweswo xa Masipala xi humesiwile. Xitifikheti xi ta kombisa loko ku ri ku mintsengo hinkwayo ya vukorhokeri bya nhundzu byi hakeriwile hinkwabyo.
- Masipala wu nga ha hambanyisa exikarhi ka vahakeri va mindzuvo ya masipala va tinxaka to hambana, vatirhisi va vukorhokeri, vatirhisi, vakoloti, vahakeri va xibalo, vukorhokeri, mpimo wa vukorhokeri na timhaka tin'wana.
- Masipala wu nga vika lavo ka va nga hakeri eka minhlango leyi hlengelletaka mahungu ya vokoloti lava nga hakeriki.

Maendlelo yo landzelela

Eka swivutiso swa malawulelo ya swikweleti, fonela Vukorhokeri bya Vatirhisi bya Dorobankulu ra Tshwane eka 012 358 9999.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vaaki va nga landzeleri Xinawana xa masipala xa Malawulelo ya Swikweleti, ku nyikiwa ka vukorhokeri byo fana na mphakelo wa gezi na mati, mbhasiso na ku susiwa ka thyaka byi nge koti ku tifambisa hikokwalaho ka mpfumaleko wa mali. Vaaki va doroba na nkoka wa vutomi bya vanhu hi ku angarhela byi ta khumbeka hi ndlela yo ka yi nga ri kahle.

Mindziho

Loko vaaki va nga landzeleri Xinawana xa masipala xa Malawulelo ya Swikweleti, va nga ha kuma fayini kumbe ku tirhela muganga ku fika kwalomu ka tin'hweti ta ntsevu.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Tihakelo ta Masipala

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Vumbiwa bya Afrika-Dzonga byi pfumelela timasipala ku veka tihakelo eka tindzhawu ta vulawuri bya tona. Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Tihakelo ta Masipala xi kombeta minkhetekanyo ya miako hi xikongomelo xo hakerisa tihakelo to hambana, xikan'we na minkhetekanyo ya vinyi va miako kumbe minkhetekanyo ya miako hi xikongomelo xo nyika mimpfumelelo yo ka u nga hakeri, ku vuyiseriwa mali na hunguto.

Miako leyi hakeriwaka yi khetekanyiwile hi ku ya hi matirhiselo ya xiviri ya muako naswona, loko muako wu nga tirhisiwi, mpfumelelo wo tirhisa kumbe ku ava ndzhawu hi ku ya hi matirhiselo, kumbe mbango wa ndzhawu laha muako wu nga kona.

Huvo ya masipala yi fanele yi langutisisa naswona, loko swi fanelerile, yi cinca pholisi ya yona tihakelo hi lembe, naswona ku cinca kwihi na kwihi ka pholisi ya tihakelo ku fanele ku famba na mpimanyeto wa masipala wa lembe na lembe lowu nyikiwa eka huvo hi ku ya hi xiyenge xa 16(2) xa Nawu wa Mafambiselo ya Timali ta Masipala.

Xanawana xa masipala xa Tihakelo ta Masipala xi lawula miako leyi hakeriwaka ya tinxaka to hambana eka ndzhawu ya Tshwane. Ku hakeriwa ka tihakelo ku endla leswaku Masipala wu kota ku humelerisa swikongomelo swa nhluvukiso wa wona swa doroba.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Tihakelo ti hambana hi ku ya hi minkhetekanyo ya miako leyi hakeriwa. Miako yi avanyisiwile hi minkhetekanyo leyi landzelaka:
 - Miako yo tshama eka yona
 - Miako ya bindzu na nxaviselo
 - Miako ya tifeme
 - Miako ya masipala (leyi hakeriwaka)
 - Miako ya masipala (leyi nga hakeriwiki)
 - Miako ya mfumo
 - Switirhisiwa swa mani na mani
 - Misava ya swa vurimi
 - Misava ya swa vurimi leyi nga ri ki na nchumu
 - Tindzhawu leti nga pfumeleriwangiki ku tirhisiwa
 - Miako yo tirhiseriwa swilo swinyingi
 - Misava leyi nga ri ki na nchumu
 - Misava ya mfumo
- Masipala wu nga pfumelela minkhetekanyo yin'wana ya vinyi kumbe minkhetekanyo ya miako ku va yi nga hakeli tihakelo ta masipala, kumbe wu nga yi vuyisela hakelo kumbe wu hunguta tihakelo.
- Vinyi va miako va avanyisiwile hi minkhetekanyo leyi landzelaka:
 - Vinyi lava sweleke
 - Vaholi va mudende, vanhu lava nga na vutsoniwa kumbe va nga na vuvabyi bya miehleketo
 - Vinyi lava nga tirhiki swa nkarhinyana
 - Vinyi va miako yo tshama kona
 - Vavuyeri hi mbuyeriso wa misava
 - Minhlango ya swa mintlangu
 - Minhlango yo vuyisa mani na mani
- Masipala wu langutisisa tihakelo lembe na lembe tanihi maendlelo ya mpimanyeto.
- Tihakelo ta masipala ti fanele ku hakeri n'hwetlwa na n'hwetlwa naswona ti nga vuyiseriwa hi ku ya hi Xinawana xa Tshwane a Malawulelo ya Swikweleti (langutisa pheji leyi hundzeke).
- Masipala wu nga ha endla nkambelo wo angarhela wa miako hinkwayo leyi hakeriwaka eTshwane na ku hlangeleta nongonoko wo pima nkoka wa miako eka malembe manharhu man'wana na man'wana. Vupima nkoka lebyi ngeteleriweke byi endliwa nkarhi na nkarhi.

Maendlelo yo landzelela

Eka swivutiso swa tihakelo ta masipala, fonela Vukorhokeri bya Vatirhisi bya Dorobankulu ra Tshwane eka 012 358 9999.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Loko vaaki va nga landzeleri Xinawana xa Tihakelo ta Masipala (na Xanawana xa masipala xa Vulawuri bya Swikweleti), Masipala wu ta tsandzeka ku fikelela swikongomelo swa wona swa nhluvukiso.

Xikimi xa vupulani bya Dorobankulu ra Tshwane, 2008

Xikongomelo xa Xikimi xa vupulani bya doroba

Hi ku ya hi xiyenge xa 19 xa *Town-planning and Townships Ordinance, 1986*, xikongomelo xa xikimi xa vupulani bya doroba i ku tiyisisa “nhluvukiso lowu hlanganeke twanano wa ndzhawu ... ku tlakusa rihanyu, vuhlayiseki, oda ya kahle, switirhisiwa swa mani na mani, nkoteko na mahlayisele ya ndzhawu yaleyo, xikan'we na vuswikoti na ikhonomi eka maendlelo ya nhluvukiso wolowo”. Vuswikoti bya nhluvukiso wa misava eka ndzhawu ya Tshwane ku langhiwa na ku lawuriwa hi Xikimi xa Vupulani bya Dorobankulu ra Tshwane, 2008.

Handle ka xikimi xa vupulani bya doroba, vulawuri bya ndzhawu a byi nga ta va na vulawuri eka tinxaka ta migingiriko leyi endlwaka eka miako, kumbe nkumbho wa wona eka miako leyi akelanake. A ku ta va ku ri hava vulawuri bya migingiriko ya xiviri, vulehi kumbe vuanami bya miako, naswona vinyi va rifuwo va ta kota ku aka ekusuhi na mindzilikano hilaha va tsakelaka hakona, a va ta aleriwa ntsena hi National Building Regulations and Building Standards Act, 1977. Vahluvukisi va nge he nyiki ndzhawu yo paka endzeni kumbe ngenenelelo wo antswisa switirhisiwa leswikulu eka minhluvukiso yintshwa. Nxavo eka miganga wu ta va wu nga hlayeleki, ku katsa na ku lahlekeriwa hi nkateko wa vuvukisi, hikuva vahluvukisi na vuvukisi va tsutsuma tindzhawu leti nga tshembhisi ku ya eka tindzhawu leti tshembhisaka laha nxungeto wu nga ehansi.

Nkomiso wa Xikimi xa Vupulani bya Dorobankulu ra Tshwane

Xikimi xa Vupulani bya Dorobankulu ra Tshwane, 2008, xi endlwile hi ku ya hi *Town-planning and Townships Ordinance, 1986*, na *Gauteng Planning and Development Act, 2003*. Xi langha nawu wo angarhela wa nhluvukiso wa tindzhawu naswana ngopgungopfu –

- matirhiselo ya ndzhawu (matirhiselo ya ndzhawu hi ku ya hi leswi yi averiweke swona);
- ntiko wa nhluvukiso wa ndzhawu (nomboro ya tiyuniti kumbe miako yo tala); na
- vulawuri bya nhluvukiso, hi leswaku, vulehi, sayizi (ku tala kumbe ndzhawu ya rivala kumbe rhexiyo ya ndzhawu ya rivala) na vuanami bya nhluvukiso (mintila ya muako, ku aleriwa ka muako), na ku paka na timhaka ta mfikelelo.

Muako wihi na wihi eka ndzhawu ya vupulani bya doroba wu na xikongomelo xo karhi xa matirhiselo, laha matirhiselo ma nga khomana na nhluvukiso wo tala na vulawuri bya ntikelo. Leswi i timfanelo ta nhluvukiso wa muako nakambe ti kucetela nkoka wa wona. Hintolovale, muako lowu nga na timfanelo to va ndzhawu yo xavisela wu ta va na nkoka wa makete wu kulu ku tlula muako wo fana lowu nga na timfanelo to va yindlu yin'we. Tanihi leswi timfanelo leti ti nga na nkoka, ku ti cinca swi nga ha khumbha nkoka wa muako. *Town-planning and Townships Ordinance, 1986*, hikokwalaho yi pfumelela n'winyi ku londza ku ririsiwa ku suka eka mfumo wa muganga loko wo cinca timfanelo ta muako.

Xikimi xa Vupulani bya Tshwane xi na –

- swinawana swa xikimi (angarhelo wa milawu, ku katsa na leswi pfumelerike eka ndzhawu yin'wana na yin'wana leyi aviweke na vulawuri bya nhluvukiso lebyi faneleke eka tinxaka to hambana ta nhluvukiso);
- mimepe (leyi kombisaka timfanelo to karhi eka kumbe ku avanyisiwa ka muako wun'wana na wun'wana eka ndzhawu ya xikimi);
- tixedulu leti nga na timfanelo leti hambanaka na timfanelo ta ntolovelo leti nga eka swinawana swa xikimi (swikombelo swo tala swa sweswi swi ya hi xedulu, leswi endlaka leswaku ku va na nhlayisa-switiviwa swi kulu swa mpimo lowu nga tolovelekangiki wa matirhiselo ya ndzhawu); na
- nhlayisa-switiviwa ya GIS ya muako wun'wana na wun'wana eTshwane, lowu kombisaka matirhiselo ya ndzhawu na vulawuri bya nhluvukiso wa masungulo byo fana na vulehi, vuanami na FAR.

Xikimi xa Vupulani bya Doroba i rhekhodo ya vuxokoxoko bya vulawuri bya nhluvukiso lebyi faneleke eka ndzhawu yihi na yihi. Xi tlhela xi va nhlaya-switiviwa lexi heleleke xa timfanelo ta matirhiselo ya misava lawa ya faneleke eka muako wihi na wihi wa Tshwane.

Xikimi xa Vupulani bya Doroba ra Tshwane, 2008

Maendlelo yo landzelela

Hi ku ya hi xiyimo xa ku nga landzeleri, n'winyi wa muako u fanele a endla xikombelo xo tumbuluxa lokixi eka purasi kumbe a rhumela xikombelo xo cinca ndzhawu yi va swin'wana kumbe xikombelo xa mpfumelelo wo tirhisa, na ku endla tano *ku nga* se tluriwa ku tirhisiwa kwihi na kwihi ka nawu. N'winyi a nga ha tlhela a endla xikombelo xa swipimelo swin'wana swa nhluvukiso ku va swi cinciwa. Nkaye wa swikombelo swa timanuwali eka maendlelo yo kombela, matsalwa lawa ya faneleke ya rhumeriwa na vuxokoxoko lebyi lavekaka bya kumeka eka tihofisi leti landzelaka:

- Hofisi ya le Akasia: City Planning Building (eku suhi na tlilini), 485 Heinrich Ave, Karenpark, Akasia. Swivutiso, fonela 012 358 9110.
- Hofisi ya le Centurion: Kamara 8, Hofisi ya Vupulani, khona ya Switarata swa Basden na Rabie, Centurion. Swivutiso, fonela 012 358 3883.
- Hofisi ya le Pretoria: Kamara G10, Xithezi xa le Hansi, Munitoria, khona ya Switarata swa Vermeulen na Van der Walt, Pretoria. Swivutiso, fonela 012 358 4833.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Ku nga landzeleri leswi nga vekiwa na swipimelo swa nhluvukiso leswi nga eka Xikimi xa Vupulani xa Tshwane swi vula leswaku n'winyi u tlhela a tlula leswi vuriweke eka *Town-planning and Townships Ordinance, 1986*. Ku nga landzeleri ku nga ha khumbha hi ndlela yo ka yi nga ri kahle eka mbango hi ku angarhela na vinyi lava akelaneke naswona swi nga ha vanga leswaku Masipala wu lahlekeriwa hi muholo hikokwalaho ka tihakelo leti nga ri ki tona ta matirhiselo ya misava (langutisa Xinawana xa Tihakelo ta Masipala).

Mindziho

Loko vinyi va tivisiwile ku tshika ku tlula nawu, va fanele va endla tano xikan'wekan'we ku fikela loko xitiviso xa ku nga landzeleri xi va enawini hi ndlela ya xikombelo. Loko leswi swi nga humeleri, va ta kuma masamanisi yo va byela ku ya ekhoto hi laha swi langhiweke hakona eka tixedulu leti yelanaka ta Rimba ra Matirhiselo ya Misava. Loko n'winyi a voniwa nandzu hi khoto, khoto yi nga ha veka fayini na ku londza leswaku n'winyi a tshika ku nga landzeleri xikan'wekan'we.

Ku vika ku ehleketelela ku tlula nawu wa vupulani bya doroba kumbe ku kuma mahungu yo tala eka ku landzelela Xikimi xa Vupulani bya doroba, fonela,

Ku tiyisisa ku landzeleriwa ka nawu wa nhluvukiso

Yi tirhana na ku tirhisiwa ka misava ko ka ku nga ri enawini na vunavetisi bya le handle byo ka byi nga ri enawini.

Imeyili ya swivilelo swo angarhela: landusecomplaints@tshwane.gov.za

Xifundzha xa le Xikarhi na xa le Vuxeni:	Rinqingho	012 358 8761
	Fekisi	012 358 4588
	Kamara 510, xithezi xa 5 Muako wa Rondalia, Pretoria CBD	
Xifundzha xa le N'walungu Vuxa na xa le Vupeladyambu:	Rinqingho	012 358 4568
	Fekisi	012 358 4590
	Xithezi xo sungula1, Muako wa Kudu, 244 Xitarata xa Marija, Sinoville	
Xifundzha xa le Dzongeni:	Rinqingho	012 358 3899
	Fekisi	012 358 3900
	Xithezi xo sungula1, Buloko L, tihofisi ta Crystal Park, Basden Ave, Lyttelton	
Vunavetisi bya le handle byo ka byi nga ri enawini	Rinqingho	012 358 4582 / 8688
	Fekisi	012 358 4588

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Ku tirhisa Swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle

Xikongomelo xa Xinawana xa masipala

Eka mfumo wa le xikarhi swilo swo fana na swidzidziharisi na byalwa swi lawuriwa hi *Drug and Drug Trafficking Act, 1992 (Act 140 of 1992)*, na *Liquor Act, 2003 (Act 59 of 2003)*. Dorobankulu ra Tshwane ri endlile Xinawana xa rona xa Matirhiselo ya Swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle ku tumbuluxa tindlela ta ku sungula komiti ya muganga yo lwa na swidzidziharisi na ku kombisa ngenenelelo wa Masipala eku lweni na ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle.

Xinawana xa masipala xa Ku tirhisa Swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle xi kombisa tindlela to hambana leti Masipala wu nga ti endlaka eku lweni na ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle leswaku ku ta tlakusiwa nhluvukiso wa vanhu na ikhonomi na mbango lowu hlayisekeke na ku hanya kahle.

Nkomiso wa Xinawana xa masipala

- Xinawana xa masipala xi pfumelela ku sungula komiti ya muganga yo lwa na swidzidziharisi ya Tshwane leyi nga na vayimeri va mfumo wa le xikarhi, wa swifundzhankulu na wa miganga, mpuxo kumbe minhlangoano yo tshungula, mavandla ya mbalango, minhlangoano ya miganga, minhlangoano yo ka yi nga ri ya mfumo, swiyenge swo ka swi nga ri swa mfumo kumbe bindzu leri lulamisiweke, swifundzha swo antswisa doroba na swivumbeko swihi na swihi swin'wana leswi nga ngenisaka xandla eku heriseni ka ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle.
- Komiti ya Miganga yo Lwa na Swidzidziharisi yi fanele yi endla na ku hlukisa kungu ra matirhelo ku lulamisa tinxaka to hambana ta ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle.
- Masipala wu langutisa ngopfu eka swikolo, vatswari, vahlayisi na vadyondzisi ku endla leswaku vanhu va lemuka na ku va dyondzisa hi mayelana na ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle na ku swi sivela.
- Masipala wu ta pfuna eku hangalaseeni ka mahungu lawa ya kongomisiweke eku lulamiseni ka ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle na switirhisiwa leswi nga kona ku lulamisa hanyelo rero.
- Masipala wu ta tlhela wu ngenenelela eka swiphiko swa vugevenga lebyi vangiwa hi ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle:
 - Vaofisiri va ku rhula va Masipala va ta endla ntirho wo hlangoana na maphorisa ku hunguta ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle eTshwane
 - Masipala wu ta pfuna hi minongonoko yo susa miehleketo ya vaonhi eka swidzidziharisi.
 - Masipala wu ta hunguta ku endlwa ka vugevenga lebyi yelanaka na swidzidziharisi hi ku tirhisa ku kunguhata kahle tindzhawu ta mani na mani ta wona.
 - Masipala wu ta rhangela mingoano yo sivela vugevenga bya le migangeni naswona wu nga ha tirhisa mintlangu, vutshila na ndzhavuko na misingiriko ya vuhungasi ku hunguta mahanyelo yo ka ya nga ri kahle ya vanhu kumbe mincucetelo.
 - Masipala wu nga hlambanya minkhuvo yin'wana ku yo ka ku nga nwiwi byalwa.
- Hi mayelana na tilayisense leti Masipala wu ti nyikaka eka tindzhawu ta vuhungaselo (langutisa tipheji ta 9 na 10 ta Nawu wa Bindzu):
 - Ku hava layisense leyi nga nyikiwaka munhu loyi a gweviweke hi xionho xo tirhisa swidzidziharisi.
 - Layisense yi nga ha tlheriseriwa endzhaku loko mukhomi wa layisense a kumeka a ri na nandzu wo xavisela munhu lentsongo byalwa.
 - Tindzhawu ta vuhungaselo ta vanhu lavakulu ti ta tiyisisa leswaku mapasi ya vatirhisi ya kamberiwa ku tiyisisa leswaku va na malembe yo hundza 18.
 - Ku kambela swidzidziharisi swi nga endlwa eka tindzhawu ta vuhungaselo.
- Masipala wu ta langha vaofisiri lava pfumeleriweke ku landzelerisa misingiriko eka tindzhawu ta vuhungaselo ta masipala na le ka miako ya masipala. Loko misingiriko ya swidzidziharisi yi ehleketeleliwa, va fanele va vika ku ehleketelela koloko hi xihatla emaphoriseni.
- Laha ndzhawu yi nga tirhisiwa ku byala kumbe ku xavisa swidzidziharisi swo ka swi nga ri enawini kumbe byalwa –
 - n'winyi kumbe mutshami u ta va na vutihlamuleri eka ntengo hinkwawo lowu Masipala wu nga ta wu tirhisa eku sirheleleni na le ku basiseni ka ndzhawu kumbe tindzhawu leti nga eku suhi;
 - Masipala wu ta tsema mphakelo wa gezi na ku alela mphakelo wa mati eka ndzhawu yo tano, hi ku langutisa mhaka ya laha mati na/ kumbe gezi swi phakeriwaka swin'we eka tindzhawu tin'wana naswona swi nga kotekiki ku tsema kumbe ku alela hi ku swi hambanyisa;
 - Masipala wu ta vuyisela ntsema gezi hinkwawo na mphakelo wa mati eka ndzhawu loko switirhisiwa hinkwaswo swa swidzidziharisi swi susiwile naswona nkambelo wu endlwile hi vakamberi va swa vuhlayiseki bya ndzilo, rihanyu, muako na vupulani bya doroba; naswona fikelela swinawana na swipimelo swa vuhlayiseki bya ndzilo, rihanyu, muako na vupulani bya doroba; naswona
 - n'winyi kumbe mutshami wa ndzhawu u ta va na vutihlamuleri bya ntengo wo ngenisa mati na mphakelo wa gezi nakambe, na tihakelo to kambela.
- Ku hava munhu loyi a nga xavisaka xilo lexi nga na logo, mfungho kumbe xiyimelo xa xidzidziharisi lexi nga ri ki enawini ku xi tirhisa.
- Ku hava muxavisi wa le xitarateni loyi a nga xavisaka mintsemyana.
- Ku hava munhu loyi a nga xavisaka swihalaki leswi n'okisiweke kumbe swinamarheti leswi nyanyulaka (glu) eka vanhu lava nga na malembe ya le hansi ka 18 hi vukhale.
- Masipala wu ta vika tindzhawu to xavisa byalwa leti vangaka swiphiko eka swivumbeko leswi faneleke.
- Masipala wu ta endla swileriso swo lawula vunavetisi bya le handle bya byalwa.

Xinawana xa Dorobankulu ra Tshwane xa Ku tirhisa Swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle

Maendlelo yo landzelela

- Mayelana na swivutiso swa tilayisense ta tindzhawu ta vuhungaselo (tiklilabu ta vusiku, tisinema, swin'w. na swin'w.), langutisa tipheji ta 9 na 10 ku kuma vuxokoxoko bya vutihlanganisi.
- Mayelana na swivutiso swa vunavetisi bya le handle (tiphositara, tibodo ta swinavetiso, swin'w. na swin'w.) langutisa tipheji ta 15 na 16 ku kuma vuxokoxoko bya vutihlanganisi.
- Ku vika ku tirhisiwa ka swidzidziharisi leswi nga ri ki enawini (xikombiso, loko u ehleketelela leswaku munhu un'wana u xavisa swidzidziharisi), tihlanganise na xitichi xa Maphorisa ya Afrika-Dzonga xa le ku suhi na wena.
- Mayelana na vukorhokeri byo sivela vugevenga, fonela Vukorhokeri bya Maphorisa ya Masipala eka 012 358 7095/6, kumbe –
 - 012 358 3754/3016 eka ku sivela vugavenga bya vanhu, na
 - 012 358 3714/6408 eka ku sivela vugevenga hi ku tirhisa mbango.
- Ku vika tindzhawu ta vuhungaselo, swakudya na/kumbe tindzhawu to xavisa byalwa leti nga na swiphiko, fonela Senthara leyi Tiysisaka ku landzeleriwa ka Swinawana swa Dorobankulu ra Tshwane eka 012 359 0070.

Switandzhaku swa ku ka u nga landzeleli

Xinawana xa masipala xa ku tirhisa Swidzidziharisi hi Ndlela yo ka yi nga ri kahle xi endleriwe ku pfuna ku endla mbango lowu nga tirhisiki swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle na vugevenga. Loko vaaki va nga landzeleri Xinawana xa masipala, swiphiko swa ku tirhisiwa ka swidzidziharisi hi ndlela yo ka yi nga ri kahle swi nga ya swi nyanya na ku onha miganga ya hina na ikhonomi ya hina.

Mindziho

Vaaki lava tlulaka Xinawana xa masipala va nga ha rihisiwa kumbe va kuma xigwevo xo ya ejele ku ringana tin'hwetlwa ta 24, kumbe ha swimbirhi. Ku ya emahlweni, eka loko xionho xi ya emahlweni, munhu a nga ha kuma xengetelo wa fayini ya siku rin'wana na rin'wana leri xionho xi yaka emahlweni.

Mahungu hi ku angarhela

Laha u nga vonaka kona swinawana swa Dorobankulu ra Tshwane

Swinawana swa Dorobankulu ra Tshwane swi nga ha voniwa eka Senthara ya Vatirhisi ya le ku suhi na wena kumbe eka webusayiti ya Dorobankulu ra Tshwane eka www.tshwane.gov.za. Tlilika eka '*Residents*' ehenhla ka xikirini xa wena, eka menyu hi tlhelo ra ximatsi ra xikirini xa wena ehansi ka '*Municipal Services*' u komberiwa ku tlilika eka '*By-laws*'. Tlilika eka '*Promulgated By-laws*' ku vona swinawana swa sweswi.

Ku tihlanganisa na Dorobankulu ra Tshwane

Senthara ya Vatirhisi va Dorobankulu ra Tshwane: Rinqingho: 012 358 9999
Nomboro ya mahala 080 111 1556

Senthara yo tiyisisa ku Landzeleriwa ka Swinawana swa Dorobankulu ra Tshwane
Rinqingho: 012 358 0070
Nomboro ya mahala 080 111 1556 (thindzha nomboro ya mahala, tindzha 1 ya "ndzilo, ambulense na maphorisa ya masipala" kutani thindzha 3 ya "Senthara yo tiyisisa ku Landzeleriwa ka Swinawana swa masipala")